

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2010–2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Renata Zákřavská

Ota Pavel – sportovní redaktor, rozhlasový reportér

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Verner

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2010–2014

BACHELOR THESIS

Renata Zákřavská

Ota Pavel – sports editor, radio reporter

Prague 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Pavel Verner

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Lidicích dne 24. 2. 2014

Renata Zákravská

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Pavlu Vernerovi za odborné vedení práce a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat. Děkuji také Miloslavu Jíchovi, Otakaru Černému, Josefu Masopustovi, Janu Pavlovi a Zdeňku Popperovi.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá životem a tvorbou Oty Pavla, jednoho z našich nejvýznamnějších spisovatelů minulého století. První kapitoly této práce se zaměřují na jeho rodinu, se kterou měl Ota Pavel velmi silný citový vztah. Následující kapitoly se soustředí na reportérskou a redaktorskou práci tohoto spisovatele v Československém rozhlasu, časopise Stadion, armádním týdeníku Československý voják a v mnohých dalších periodikách. V této práci je obsažena i krátká kapitola o nemoci, která Otu Pavla postihla, a tou byla maniodepresivní psychóza, která se bohužel přenesla i na jeho syna Jiřího. Přílohu této bakalářské práce tvoří několik rozhovorů s pamětníky, kteří zavzpomínali na Otu Pavla, na jeho život a životní poslání, kterým bylo psaní.

Klíčové pojmy

Bakalářské práce, Československý rozhlas, Hermína Popperová, Hugo Pavel, Jiří Pavel, Leo Popper, Ota Pavel, redakční práce, redaktor, sportovní novinář, Věra Pavlová.

Annotation

The submitted bachelor thesis is concerned with the life and work of Ota Pavel, one of the most important Czech writers of the 20th century. The introductory part of the bachelor thesis is devoted to the family of the writer which played a significant role in his life due to very strong emotional bond of Ota Pavel to all the members of his family. The following chapters are focused on the reporter and editorial work of the author in Československý rozhlas, Stadion magazine, the army weekly magazine Československý voják and many other periodicals. This thesis also includes a short chapter about Ota Pavel's disease, the manicdepressive psychosis which unfortunately attacked also his son Jiří. The attachment of this bachelor thesis contains a couple of interviews with the witnesses who remember Ota Pavel, his life and his mission which was for sure writing.

Key words

Bachelor thesis, Československý rozhlas, editor, editorial work, Hermína Popperová, Hugo Pavel, Jiří Pavel, Leo Popper, Ota Pavel, sportswriter, Věra Pavlová.

Obsah

ÚVOD	8
1 OTA PAVEL	12
2 RODINA SPISOVATELE OTY PAVLA	14
2.1 Leo Popper – nejlepší prodejce vysavačů	14
2.2 Hugo Pavel	17
2.3 Jiří Pavel	19
2.4 Život rodiny v Buštěhradě za války	21
3 ROLE ČESKOSLOVENSKÉHO ROZHLASU V ŽIVOTĚ OTY PAVLA	23
3.1 Rozhlasovým reportérem díky Arnoštu Lustigovi	23
3.2 Otto Popper v Československém rozhlasu	25
3.3 Manželství s Věrou Novákovou	27
4 OTA PAVEL – SPISOVATEL	28
4.1 Díla Oty Pavla	28
4.2 S pražskou Duklou v USA	31
5 OTA PAVEL JAKO SPORTOVNÍ REDAKTOR	34
5.1 Časopis Stadion	34
5.2 Československý voják	35
5.3 Práce – deník revolučního odborového hnutí	39
5.4 Československý sport	41
5.5 Československý spisovatel	43
6 SVĚT PRÓZ OTY PAVLA	45
7 MANIODEPRESIVNÍ PSYCHÓZA	47
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	53
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	56
SEZNAM PŘÍLOH	57

ÚVOD

Bakalářská práce vypracovaná na téma „Ota Pavel – sportovní redaktor, rozhlasový reportér“, je rozdělena do šesti hlavních bloků.

První část bakalářské práce je analytická a popisuje rodinu Oty Pavla a její vliv na jeho vývoj a tvorbu. Cílem této části bakalářské práce je dokázat působení, především otce Oty Pavla, na jeho tvorbu a zmapovat výskyt rodinných příběhů v dílech Oty Pavla.

Druhá a třetí část bakalářské práce se zabývá působením Oty Pavla jako sportovního redaktora a rozhlasového reportéra v Československém rozhlase. Toto období v životě Oty Pavla bylo ovlivněno zejména spisovatelem Arnoštem Lustigem.

Čtvrtá část bakalářské práce je popisná a jejím cílem je zmapovat tvorbu Oty Pavla v oblasti sportovní beletrie. Sport byl pro Otu Pavla vášní, a to je v jeho dílech vidět.

Pátá část bakalářské práce mapuje tvorbu Oty Pavla jako prozaika.

Závěrečná šestá část bakalářské práce uzavírá tvorbu Oty Pavla a zabývá se koncem významného spisovatele vinou vážné psychické nemoci, maniodepresivní psychózy.

Pro bakalářskou práci byly stanoveny tyto hypotézy, které se snaží autorka vysvětlit a obhájit.

Ota Pavel byl průkopníkem v oblasti tzv. sportovní beletrie.

Jeho tvorbu významně ovlivnil osud jeho židovské rodiny v kontextu s historickými událostmi.

Jeho díla jsou inspirována okolím řeky Berounky a Křivoklátskem.

Ota Pavel, vlastním jménem Otto Popper (viz obr. 1), byl ve své době jedním z nejlepších a nejvyhledávanějších českých prozaiků, novinářů a sportovních reportérů. Jeho prózy patří k trvalým a výjimečným hodnotám české literatury, jež mohly být na začátku 70. let vydány i v oficiálních nakladatelstvích.

I přesto, že se psaní Oty Pavla ubíralo převážně stejným směrem, jeho tvorba ukázala, že je opravdu velkým spisovatelem a tvůrčí osobností. Jeho díla vyvolala obrovský zájem čtenářů a velký ohlas u publika, který Otu Pavla zasáhl v době jeho

života a i po něm. Málokterý český prozaik se může pyšnit takovým ohlasem svých čtenářů, jako tomu bylo u Oty Pavla.¹

Obrázek 1: Ota Pavel

Zdroj: Ota Pavel. [online]. [cit. 2013-02-15].

Dostupné z <http://www.akropolis.info/obr/pavel3.htm>

Nedílnou, avšak o poznání méně zmapovanou, součástí života a díla Oty Pavla byla redaktorská a novinářská tvorba. Právě té je věnována podstatná část předkládané bakalářské práce. Ota Pavel působil po několik let v Československém rozhlase jako zpravodajský a později sportovní reportér. Za svého krátkého života pracoval v desítkách novin a časopisů, do kterých přispíval svými novinářskými články především ze sportovního prostředí.

Obecně známým faktem je, že Ota Pavel miloval sport již od dětství. Po válce, když se rodina přestěhovala do Prahy, Otu Pavla lákala pražská Sparta. Krátký čas za Spartu

---

¹ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 8. ISBN 80-7304-036-0.

běhal, ale nakonec běhat přestal, protože chtěl být hráčem hokeje. Když se ve Spartě formoval hokejový dorost, stal se jejím kapitánem. Po válce byl hokej velmi drahým sportem. Hráči dostávali pouze dresy a ostatní výbavu si museli koupit ze svých úspor. Potom přišel velký den Oty Pavla, kdy měl na zápase ukázat, co v něm je, aby mohl přestoupit do prvního mužstva. Avšak když se objevil na ledě, tak mu ztěžkly nohy, vůbec se mu nedařilo bruslit, špatně přihrával, mizerně střílel, takže si ho do mužstva nevybrali. Nejtěžší pro Otu Pavla bylo, když musel svému otci, který věřil v to, že bude vrcholovým sportovcem, říct, že se žádný vrcholový sport konat nebude.² Avšak jeho talent, vytrvalost a píle mu umožnily spojit vysněnou práci redaktora právě se sportem, a navíc také s cestováním, což považoval za obrovský životní a osobní úspěch.

Téma této bakalářské práce nebylo vybráno náhodně. I přesto, že nás s Otou Pavlem dělí od sebe 60 let, máme toho hodně společného. Oba dva jsme pracovali v Československém, později Českém rozhlasu. Ota Pavel žil v dětství v Buštěhradu a já nyní bydlím v obci Lidice, která byla roku 1942 vypálena nacisty a nachází se v těsné blízkosti Buštěhradu.

Tato práce se zabývá životem Oty Pavla, jeho tvorbou, rodinou a vážnou nemocí, která se u něj projevila na zimních olympijských hrách.

Tuto bakalářskou práci tvoří několik kapitol. Nejdůležitější z nich je rozhlasová a reportážská práce Oty Pavla, která je v této práci rozebrána. Doposud nebyla nikdy důkladněji zkoumána, a tak při jakémkoliv vyhledávání osoby Oty Pavla v odborných publikacích se můžeme dozvědět pouze to, do kterých periodik přispíval svými články, ale žádný rozbor nebo úryvek nenalezneme. Proto je v této práci tato etapa jeho autorské tvorby z dochovaného materiálu důkladněji prozkoumána za pomoci archivních materiálů, které se dochovaly v českých knihovnách a muzeích. Tato práce je také zaměřena na rodinu Oty Pavla, a to hlavně na jeho otce Leo Poppera a přítele Arnošta Lustiga, kteří ho v jeho literární činnosti nejvíce ovlivnili. Přátelství Oty Pavla a Arnošta Lustiga bylo velmi pevné. Vzájemně se povzbuzovali v době životních krizí.

Poslední kapitola důkladněji rozebírá nemoc Oty Pavla, maniodepresivní psychózu, která se u něj projevila na zimních olympijských hrách v rakouském Innsbrucku v roce 1964.

---

² PAVEL, O. Olympijské hry a jiné povídky. Praha: Agentura V. P. K., 1996. s. 149 a 155. ISBN 80-85622-43-2.

V příloze této práce jsou obsaženy rozhovory se členy rodiny, nejlepším světovým fotbalistou, který obdržel roku 1962 cenu Zlatý míč a bývalým šéfredaktorem České televize. Z rodiny se o své vzpomínky podělil nevlastní syn Oty Pavla, Jan Pavel, a také jeho bratranec Zdeněk Popper. Z pracovního pohledu na žurnalistu Otu Pavla zavzpomínal Otakar Černý. Josef Masopust vyprávěl, jak Ota Pavel přistupoval k sepsání knihy Dukla mezi mrakodrapy a jaké to s ním bylo v Americe.

1 OTA PAVEL

Ota Pavel se narodil 2. července roku 1930 jako třetí syn v rodině Popperových. Celá rodina žila do roku 1939 v ulici Farského v domě Husova sboru na Praze 7. Obecnou školu Ota Popper navštěvoval ve svém rodišti a měšťanskou školu v Buštěhradu na Kladensku, kam se rodina roku 1939 přestěhovala z existenčních a rasových důvodů.

Krátce po válce se rodina Popperových z Buštěhradu vrátila zpět do Prahy. Otec Leo se pokoušel v Praze navázat na svou dřívější obchodnickou činnost. Velmi ho zasáhlo, když nebyl přijat zpět ke švédské firmě s vysavači a ledničkami Electrolux, a to kvůli demonstraci svého čerstvého komunistického přesvědčení a stranické příslušnosti. Leo, živitel rodiny, vystřídal za život několik zaměstnání. Pracoval například u firmy, která se zabývala dezinfikováním bytů, vyráběla léky proti svrabu a bolestem hlavy nebo u společnosti, která produkovala mucholapky.

Po přestěhování rodiny Popperových z Buštěhradu do Prahy se Ota Pavel zapsal na dvouletou obchodní školu a v letech 1946 až 1948 ji s úspěchem absolvoval. Volba této školy nebyla náhodná, souvisela s tím, že Leo Popper chtěl mít ze svého syna obchodníka. Z toho důvodu ho také zasvěcoval do svého obchodního podnikání i přímo do svých pracovních záležitostí. Tyto otcovy snahy se reálně odráží i v povídce Otázka hmyzu vyřešena, kde se Ota představuje jako otcův příležitostný partner při prodeji svérázných mucholapek. Ale jak se velmi záhy ukázalo, jeho syna to táhlo úplně jiným směrem.

Ota Pavel celý život miloval sport. V mládí ho velmi aktivně provozoval. Otec Leo Popper vedl všechny své tři syny k lásce k přírodě, rybaření a sportu.

Ota Pavel kromě fotbalu, který hrál za SK Buštěhrad, velmi intenzivně hrál i hokej. V poválečném období se stal členem hokejového dorosteneckého družstva Sparta Praha, kde hrál v obraně s pozdějším vynikajícím českým hokejistou Františkem Tikalem, který v něm později působil jako kapitán. Ota Pavel snil o tom, že jednou bude vrcholově hrát hokej. Bohužel se tak nestalo, ale zůstala mu cenná sportovní zkušenost, kterou potom v dalších letech zúročil, například když působil jako trenér žákovského hokejového družstva Sparty. Tatínek se však z nepovedené sportovní kariéry svého syna vzpamatoval o dost hůř než Ota.

„Zachoval se jako všichni židovští fotři, kteří jednou definitivně poznají, že ten jejich syn nebude ten světovej a hlavně ten pravej. Šel a taky mi nikdy nevyčítal, že mi dvakrát sehnal ty nejdražší brusle, co by za ně bylo prase a motocykl. Ale musel na to myslet, protože skoro všichni myslí na to, co svým dětem dali a jak se jim ty děti odvděčily.“³ Jeho sportovní zkušenosti mu také významně pomohly v práci, když zastával pozici sportovního redaktora v rozhlase. Staly se však i dobrou pomůckou při pozdější literární, sportovně reportérské a sportovně beletristické činnosti.⁴

František Tikal, bývalý hokejový reprezentant, v knize Předčasná úmrtí dodává: „Ota Pavel byl hráč trošku v předklonu, byl zarputilý a velký bojovník!“⁵ Ota Pavel je podle Tikala zakladatel novodobé mládežnické Sparty, protože Sparta do doby, než přišel Ota Pavel, žádný dorost ani žáky neměla. Tento systém ve Spartě zavedl právě on.

---

³ Pavel, Ota. Proč mám rád sport. 2009. Praha: Veduta, 2009. proč jsem se nestal světovým hráčem, s. 25

⁴ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 33. ISBN 80-7304-036-0.

⁵ ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Foundation, 2001. s. 14. ISBN 80-90273-19-X.

2 RODINA SPISOVATELE OTY PAVLA

2.1 Leo Popper – nejlepší prodejce vysavačů

Leo Popper, otec Oty Pavla, se narodil v Buštěhradě jako syn středně zámožného rolníka. V roce 1924 se oženil s Hermínou Netrefovou, která přišla do rodiny Popperových jako služebná z městečka Dříně u Kladna (viz obr. 2).

Leo Popper byl celý život vášnivý rybář. Vášněn pro ryby se nakonec přenesla i na jeho syny a manželku. Ryby ovšem nebyly jedinými zvířaty, která Leo Popper lovil. Na životní etapu svého otce jako lovce zvěře zavzpomínal Ota Pavel v knize *Jak šel táta Afrikou* následovně: *„Když jsem byl malý, tatínek mi vyprávěl, jak lovil v Africe lvy: ‚Nejdřív jsem lva střelil. Prásk. Pak jsem ho chytil za ocas, roztočil a bouchnul s ním.‘ Plály mu tváře a pojednou zmlk, na něco myslel. Já mu věřil, v Africe léta byl, měli jsme doma ve vyřezávané skříňce schovaný dopis (můj tatínek napsal za celý život tři dopisy se zpáteční adresou: Legioner Leo Popper, Regiment March Legion. Etrangère, Anouceur, Maroc). Tahle obálka voněla pro mě dálkami, jako vonělo koření v babiččině spíži, měla na sobě šedé známky s nádhernými bílými domy, jaké v Buštěhradě, kde se tatínek narodil, nikdy nestály“.*⁶ Tyto události se staly ještě před vstupem do manželství s Hermínou Netrefovou.

Ani po sňatku však Leova touha po dobrodružství neutichala a to se v manželství projevovalo zejména milostnými avantýrami, ke kterým jeho manželka zachovávala shovívavý postoj. Leo proto Hermínu nazýval „světicí“.

V obchodu se jeho dobrodružná povaha projevovala chutí riskovat a obchodnickou podnikavostí.

Ta ho neopustila až do stáří. Ve 30. letech minulého století Leo Popper pracoval pro československé zastoupení společnosti Electrolux. Proslavil se nejen skvělými prodejními výsledky, ale zvláště svými neuvěřitelnými kousky, kdy dokázal prodat vysavač i sedlákům z Nesuchyně, přestože tam ještě nebyla zavedena elektřina. Jeho úspěchy v prodeji mu zajistily titul mistra světa v přímém prodeji. Práce v Electroluxu byla zdrojem většího příjmu, a tak se rodina mohla přestěhovat z vesnic okolo Plzně do Prahy, kde žili do roku 1939.

---

⁶ PAVEL, O. *Jak šel táta Afrikou*. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1994. s. 161. ISBN 80-85622-36-X.

Obrázek 2: Rodiče Oty Pavla Leo a Hermína

Zdroj: Rodina Oty Pavla. [online]. [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://www.czautohits.com/ota-pavel/>

Roku 1939 se však celá rodina z existenčních a rasových důvodů přestěhovala do Buštěhradu na Kladensku k rodičům Leo Poppera. V roce 1944 byl Leo transportován do Terezína. V květnu 1945 z Terezína utekl zpět do Buštěhradu za svou ženou a jejich synem Otou.

Poté, co celá rodina v roce 1955 na otcův popud musela souhlasit s přejmenováním, se nakonec shodla na společném užívání příjmení Pavel. Tenkrát připadalo v úvahu i příjmení Popel. Nejstarší bratr Hugo v rozhovoru pro Českou televizi řekl, že kdyby otec nebyl srab, k přejmenování nemuselo vůbec dojít.

„Všechno však bylo jinak. Rodina Popperů se přejmenovává na Pavlovy. Je totiž začátek padesátých let a historie se ve zdánlivém paradoxu začíná opakovat. Proces se Slánským a jeho skupinou je veden v natolik antisemitském duchu, že otec Leo rozhodne o počestění rodiny. Po prodělaných zkušenostech byl tento ‚manévr‘ více než pochopitelný, přesto však bratři dodnes hovoří o jistém druhu ‚připosranosti.‘ I Ota v závěru svého života uvažoval – již jako uznávaný literát – o návratu k původnímu příjmení. Jistou ironií je i to, že svojí tvorbou se k židovství hlásil, a stal se tak ve světě

*jedním z nejznámějších českých umělců se židovskými kořeny.*⁷ Zdeněk Popper v rozhovoru, který je součástí této práce, uvedl, že jejich část rodiny o přejmenování vůbec neuvažovala.

Leo Popper se od kdysi milovaného Křivoklátska a jeho kouzelné řeky Berounky přeorientoval na Vranskou přehradu a u ní, ve Skochovicích, postavil chatu. Ale po čase odešli, chatu prodali a už se nevrátili ani do Prahy. Svůj pražský byt v Holešovicích směnili za malý domek v ulici Žižkova číslo 827 v Radotíně a natrvalo se zde usadili.

Leo Popper byl pro syna velkou autoritou a Ota Pavel k němu velmi vzhlížel. Byl to právě jeho otec, který Otu prakticky od narození vedl ke sportu. V Buštěhradu hrál v létě převážně fotbal a v zimě hokej na buštěhradském rybníku. Díky otci miloval přírodu a rybaření. Bylo to dáno tím, že od malička spolu chodili lovit ryby a obdivovat přírodu. *„Otec Leo dělal zkrátka svým blízkým i nemalé starosti, jinak ovšem vnesl do života rodiny a zejména svých synů mnoho pozitivního. To on vedl syny od mládí ke sportu, to on je celoživotně nakazil svou láskou k rybařině, řece, přírodě a k pocitům volnosti, které je možné zažít u řeky a v přírodě. To on pro svou rodinu objevil ve 30. letech kouzelný kraj u Berounky na Křivoklátsku a zjednal jí tam druhý domov.*⁸

Další ovlivnění osoby Oty Pavla přišlo, jak je zmíněno výše, když se na nátlak otce musel on i celá rodina přejmenovat. Později Ota Pavel dokonce uvažoval, že se vrátí ke svému původnímu příjmení Popper, ale nikdy se tak nestalo.

Právě Leo Popper byl tím, kdo Otu Pavla nejvíce inspiroval v jeho tvorbě. Stal se tak v několika Pavlových dílech hlavní postavou. Tatínek Leo Popper je literárním ztvárněním všedního člověka. Ve svém zaměstnání obchodního cestujícího sice dokáže na chvíli zazářit, ale nakonec v povídce Prase nebude! skončí jako outsider, když pracuje v prasečinci.⁹

O otci Leo Popperovi se Ota Pavel rozepisuje v knížkách *Jak jsem potkal ryby*, *Smrt krásných srnců*, *Povídky z šuplíku*, *Jak šel táta Afrikou* a dalších.

Ota Pavel byl velmi citově a rodinně založený člověk. Tyto vlastnosti se objevily ve všech jeho dílech. Miloval místa, kde žil a lidi, které měl kolem sebe. Proto se v jeho knížkách dočteme o Buštěhradu (*Smrt krásných srnců*), přivozu v Luhu pod Branovem

---

⁷ ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Foundation, 2001. s. 13. ISBN 80-90273-19-X.

⁸ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 23. ISBN 80-7304-036-0.

⁹ Tamtéž, s. 176

(Jak jsem potkal ryby), strýčkovi Proškovi (Knížka pro Robinsony a taky pro Pátky), mamince (Tatínkova loď naděje), bratřech Hugovi a Jiřím (Kapři pro Wehrmacht) a příteli Arnoštu Lustigovi (Běh Prahou).

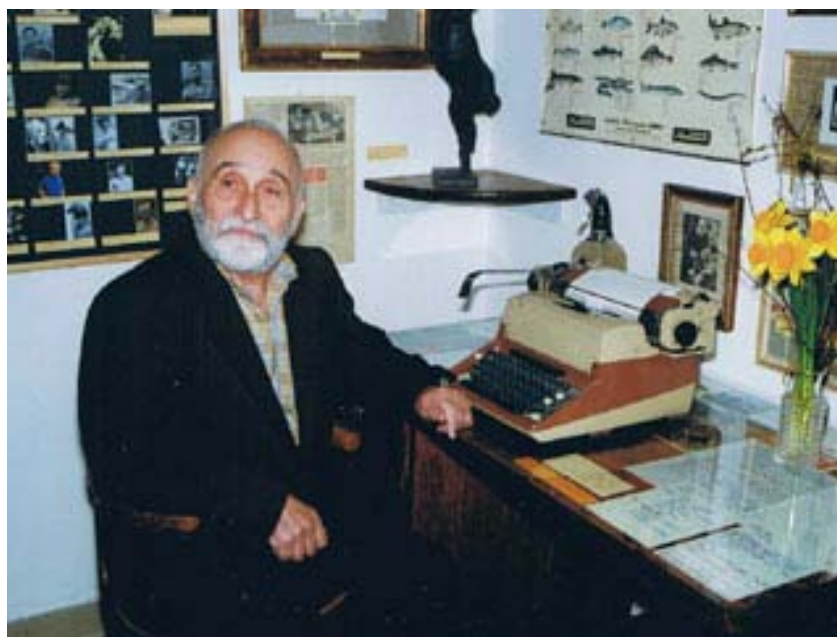
2.2 Hugo Pavel

Hugo Pavel se narodil jako nejstarší z bratrů Oty Pavla 26. 12. 1924 v Mariánských Lázních. Svá dětská léta prožil s bratry Jiřím a Otou v Praze. Právě Hugo byl ten, který se jako dítě stal tváří společnosti Electrolux, kde pracoval jeho otec. A byla to také společnost Electrolux, která před několika lety vyzvala Huga, zda by se opět nechal zvěčnit s vysavačem značky Electrolux (viz obr. 3).

Roku 1939 se z obavy před transportem do koncentračního tábora přestěhovala celá rodina do Buštěhradu. Bohužel se Hugo transportu nevyhnul. Do transportu v Terezíně nastoupil spolu s bratrem Jiřím 6. 3. 1943. Hugo z koncentračního tábora v Terezíně odešel na nucené práce do Německa, do Buštěhradu se vrátil 4. května 1945, jeho otec Leo o jeden den později, dne 5. května.

Hugo měl se svými bratry velmi dobrý vztah, především pak s nejmladším Otou. Ota se na něj obracel vždy, když měl nějaké životní starosti či otázky. Velmi často se zpovídal svému „Bufákovi“, jak svého bratra Huga často oslovoval v dopisech. Hugo se spolu se svým bratrem Jiřím k příležitosti nedožitých 70 let jejich bratra Oty Pavla, podílel na přípravě vydání knížky Z korespondence, kterou psal Ota Pavel členům své rodiny. Pro ilustraci blízkého a důvěrného vztahu mezi bratry je součástí této práce i dopis, který napsal Ota Pavel svému bratru Hugovi dne 3. 11. 1969. Z tohoto dopisu je zřejmé, že bratři měli mezi sebou velmi pevný a hezký vztah.

Obrázek 3: Hugo Pavel

Zdroj: Pozitivní noviny. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.pozitivni-noviny.cz/test/gallery/Image/2009/02/Hugo/06.jpg>

„Ahoj Bufáku, děkuji Ti za hezký dopis i za knížečku o Frantovi Klozovi. Chtěl jsem Ti volat, ale blbne telefon. O svátcích jsem byl vlakem na Křivoklátsku. Prožil jsem tam tři kouzelné dny. Neměl jsem ani jídlo, ani chleba. Šel jsem a pil ze studánek, žebral chleba u chalup a prošel všechna ta krásná místa jako drban. Byl jsem zas kluk, který si píská, oproštěn od všeho, od starostí, známých. Bylo to krásné, že se mi v noci o tom zdá. V sobotu a v neděli jsem chytil na Želivce dvě menší štiky, třpytkování má své kouzlo. Pod Branovem až ke Skryjím se třpytkovat nesmí. U lodí v Luhu chytil Adolf Vlk na malý háček 7 kg štiky, byla to jeho největší štika v životě. Jinak byl Jirka v sobotu za mámou ve Špindlu, máma je v pořádku. Hrob táty jsme dali do richtiku, přivezl jsem chvojí z Křivoklátska a koupil jsem červené karafiáty a řekl jsem mu: ‚Tak už jsem to tati napsal. Myslel jsem tím knihu. Knihu jsem odevzdal do ‚Spisovatele‘, moc se jim tam líbí, říkají, že už takovou knihu nenapiší. Jestliže je to moje nejlepší kniha, tak jsem rád, protože tu zůstane aspoň vzpomínka, až budu zas já na Olšanech. Hugo, pozdravuj Elu a Ahojka. Baví mě teď docela dělat, i když je toho docela dost. Dost mě zdvihl

*podzim, protože podzim je něco. Příští rok bych se chtěl na podzim aspoň dva měsíce flákat. Protože když se člověk fláká, pak se z toho zrodí něco pořádného. Ota.*¹⁰

Smrt Oty Pavla dne 31. 3. 1973 nejhůře zasáhla právě Huga, který byl po smrti bratra několikrát hospitalizován v bohnické léčebně.

Hugo Pavel je autorem sbírky veršů, která nese název Vrátil jsem čas. Kniha vyšla v roce 2005 v nakladatelství Sláfků, Praha.

2.3 Jiří Pavel

Jiří Pavel se narodil 24. 3. 1926 jako druhý syn v rodině Popperových.

Po přestěhování rodiny do Buštěhradu Jiří studoval třetí třídu měšťanské školy. Potom začal spolu s bratrem Hugem a otcem pracovat v hutích, kde pracoval až do 22. února 1943. 6. března 1943 byl spolu s bratrem Hugem transportován do koncentračního tábora v Terezíně. Když nastoupili do koncentračního tábora, Hugo se dobrovolně přihlásil na práci v Říši, kde pracoval jako zedník. Hugo tento vstřícný krok udělal proto, aby uchránil svého mladšího bratra Jirku před transportem do likvidačních táborů. Měl mu tak zajistit trvalý pobyt v Terezíně. Hugo byl odveden vykonávat zedničinu do středního Německa, ale bohužel i přes sliby, které Hugo dostal o ochraně svého bratra před koncentračními tábory od terezínské židovské samosprávy, byl Jiří do vyhlazovacích táborů poslán. Jiří byl transportován z Terezína 28. října 1944 do Osvětimi, kde zůstal až do ledna 1945. V transportu spolu s ním byl i Arnošt Lustig. Následně byl Jiří vyhnán z Osvětimi na pochod smrti do Opavy. Z Opavy byli přeživší transportováni vlakem do Mauthausenu. Pochod přežilo pět set lidí ze dvou tisíc, kteří byli na pochod odesláni. Jiří byl mezi nimi.

Jiří se z války vrátil o něco později než jeho bratr s otcem, a to koncem května 1945, kdy byl naprosto vyčerpán z hrůz, které během války prožil a viděl.

Po válce Jiří se svým přítelem Arnoštem Lustigem, studoval novinářství a sociologii na Vysoké škole politických a sociálních nauk.

Jiří Pavel si se svým bratrem Otou Pavlem v dospělosti zpočátku velmi často vyměňoval dopisy.

---

¹⁰ PAVEL, O. Z korespondence. 2. vyd. Praha: Primus, 2000. s. 97. ISBN 80-86207-17-X.

I on, stejně tak jako jeho bratr Hugo, se staral o literární a duchovní odkaz svého mladšího, předčasně zemřelého bratra Oty Pavla. Jiří Pavel se spolu se spisovatelkou Zuzanou Peterovou podílel na přípravě publikace, která nese název *Spanilé jízdy aneb náš bratr Ota Pavel*.

Byl to právě Jiří, který svého bratra v pátek 30. března 1973 odvezl do bohnické psychiatrické léčebny v Praze, kde druhého dne odpoledne ve věku 43 let Ota Pavel za neobjasněných okolností nečekaně zemřel.

Jiří Pavel (viz obr. 4) do konce svého života litoval, že bratra odvezl do bohnické léčebny už v pátek a nepočkal až do pondělí. Byl přesvědčen, že bratrovi nebyla poskytnuta taková péče, kterou měl mít. Lékař, který měl noc z pátku na sobotu službu, vynechal večerní vizitu, při které mohl zjistit, že má Ota Pavel vysoké teploty.

Jiří Pavel zemřel ve věku 85 let dne 14. června 2011 v ranních hodinách v pražské nemocnici Pod Petřínem. Pochován byl do prostého rodinného hrobu v židovské části pražských Olšanských hřbitovů.

Obrázek 4: Jiří Pavel

Zdroj: CzechFolks.com PLUS. Milan Richtermoc: Jak jsem potkal Jiřího Pavla. [online]. © 2011-07-15. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://czechfolks.com/plus/2011/07/15/milan-richtermoc-jak-jsem-potkal-jiriho-pavla/>

2.4 Život rodiny v Buštěhradě za války

Všichni tři synové Lea a Hermíny milovali sport. Často hrávali v okolí rybníka v Buštěhradě fotbal. Velkou láskou, která spojovala chlapce a jejich otce Lea, bylo rybaření a tomu se věnovali v celém Křivoklátsku. Velmi blízký vztah si s rodinou Popperových postupně vytvořil převozník Karel Prošek, který měl v letech 1928–1944 pronajatý přívoz v Luhu pod Branovem, kam rodina velmi často jezdila. Chlapci spolu s otcem a strýčkem, jak Proškovi říkali, chodili lovit úhoře.

Ota Pavel ve své knize *Jak jsem potkal ryby*, vzpomínal na strýčka Proška. Strejda Prošek nosil krátký knír a byl specifický svým zvučným hlasem a pěknou postavou.

A také věděl, jak na ryby. Napichoval je z lodi na vidlice a lovil na prut jak pán. Prošek, jako nejlepší rybář v kraji, měl od knížete povoleno chytat všemi způsoby po celé řece. Jenom úhoře musel odnášet na hrad.¹¹

Po odchodu obou bratrů (6. března 1943) a posléze i otce (koncem roku 1944) do koncentračního tábora v Terezíně žil Ota Pavel sám s matkou. Nebyl totiž křtěný, a tak zůstal s maminkou v Buštěhradě, protože nepodléhal norimberským zákonům. Do dnešních dnů je bratr Hugo přesvědčen, že právě jejich odchod do Terezína poznamenal Otu natolik, že to v něm zanechalo psychické následky.

„Náš odchod do Terezína, když jsme se připravovali, to na Otovi zanechalo ty největší psychické následky. My to brali sportovně, co se nám může stát, jdeme na vejlet. Tak jsme to opravdu brali. Ten kluk to musel prožívat strašně zle. Co se dělo v duši toho Oty?! Kdo na to odpoví, jak on to prožíval? Zůstal s mámou sám, ... odešel i táta, ... pro něj to muselo být hrozně bolestný...! Následující dny, měsíce a roky byly velmi ubíjející. Ota je trávil s maminkou Hermínou u dědečka a babičky v Buštěhradě u Kladna.“¹²

V době, kdy otec i oba bratři procházeli válečnými peripetemi, se Ota Pavel musel stát hlavou rodiny. Bez vydělávajícího otce neměli peníze a ani dostatek potravin, aby se s matkou nasýtily. Ota proto chodil pytláčit, aby maminka mohla čerstvě ulovené ryby směnit za mouku, máslo nebo mléko.

---

¹¹ PAVEL, O. Jak jsem potkal ryby. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1974. s. 7. ISBN 23-055-74.

¹² ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Fundation, 2001. s. 10. ISBN 80-90273-19 -X.

3 ROLE ČESKOSLOVENSKÉHO ROZHLASU V ŽIVOTĚ OTY PAVLA

3.1 Rozhlasovým reportérem díky Arnoštu Lustigovi

V Terezíně se poprvé setkali bratři Hugo a Jiří s Arnoštem Lustigem, který se v poválečném období stal velmi blízkým přítelem celé rodiny především Oty Pavla.

Spisovatel, prozaik, scénárista, novinář a pedagog Arnošt Lustig se narodil roku 1926 v Praze. Arnošt Lustig byl roku 1941 z rasových důvodů vyloučen ze školy a o rok později deportován do Terezína. Lustig prošel několika koncentračními tábory, jako jsou Osvětim a Buchenwald. 13. dubna 1945 uprchl z transportu smrti z Dachau.

Po válce začal Lustig studovat obchodní akademii, ale na podzim roku 1945 přešel na Vysokou školu politických a sociálních věd, kde studoval s Jiřím Pavlem. Jejich velké přátelství přivedlo Arnošta Lustiga do rodiny Popperových. Arnošt Lustig se nechal slyšet v knize Předčasná úmrtí, že do rodiny Popperových chodil po válce každý den. Ota Pavel se Arnoštovi moc líbil, prozradil mu, že s tatínkem prodává mucholapky a také hraje hokej za Spartu. Arnošt se rozhodl, že mladíkovi pomůže, aby už nemusel prodávat mucholapky a navrhl mu, aby začal pracovat v rádiu.¹³

A touto větou začala pro Otu Pavla nová životní etapa. Ota Pavel byl po celý svůj život vděčný Arnoštu Lustigovi za svou profesní kariéru, protože nebýt jeho, pravděpodobně by celý život prodával mucholapky. Arnošt Lustig považoval Otu Pavla za svého svěřence. Od té doby, co Ota nastoupil v rozhlase, si byli neustále nablízku a krom toho, že byl Arnošt jeho velmi dobrý kamarád, zastával i funkci učitele, který ho zasvětil do oblasti redaktorské a spisovatelské práce. Zdeněk Popper v rozhovoru vypověděl, že tím, kdo v životě Otu Pavla ovlivnil nejvíc, byl právě Arnošt Lustig.

Lustig také přispíval do různých periodik. Jako zpravodaj Lidových novin byl roku 1948 vyslán do Izraele v izraelsko-arabské válce. Byl redaktorem Československého rozhlasu. Ota Pavel se v rozhlase staral o sportovní události a Arnošt Lustig měl na

---

¹³ ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Foundation, 2001. s. 11. ISBN 80-90273-19-X.

starosti všechny ostatní oblasti zpravodajství. Setkal se například s prvním lékařem, který operoval srdce.¹⁴

Arnošt Lustig působil také jako vedoucí kulturní rubriky týdeníku Mladý svět, pracoval jako scénárista Československého filmu. Na podzim roku 1968 odešel Lustig do Jugoslávie a v roce 1970 se usadil v USA, kde přednášel film a literaturu na American University Washington, D. C. Literární díla Arnošta Lustiga jsou poznamenána tragickým osudem Židů, holocaustem i vlastními příběhy z koncentračních táborů. Arnošta Lustiga s Otou Pavlem spojovalo velmi pevné přátelství. Ve své knize Okamžiky s Otou Pavlem na něj vzpomíná takto:

„S Otou bylo všechno hezcí. Rád bych k tomu našel klíč. Možná že je to jedna z věcí, které se ani vysvětlit nedají, protože k vysvětlování nic není. Opíralo se to o společnou zkušenost, o společnou profesi a společnou ctižádostivost. O společnou vidinu, že stačí žít a pracovat, aby člověk dosáhl, čeho chce dosáhnout ze všeho nejvíc. Psát. Dalo by se to srovnat s houpačkou, na které jsme se jako malí houपालi, nahoru dolů a pak zase obráceně, jako kyvadlové hodiny, tak dlouho, než se oběma zatočí hlava nebo toho mají dost. Je to ona chemie, o které většina sprátelených mluví, a asi mají pravdu. S někým si rozumíme a s někým si rozumíme ohromně. To byl pro mě Ota a možná, že totéž jsem byl pro Otu. Kdyby se mě někdo zeptal, jestli jsme se někdy hádali (a abych přísahal, že řeknu pravdu, na všechno, co je mi drahé), musel bych odpovědět, že nikdy. Ani dodatečně si nevzpomínám, že bych se s Otou pro něco přel. Spíš jsme se hádali vedle sebe (spolu) s někým jiným. O Otou Pavlovi vychází nespočet článků. Mám radost, že se z mého kamaráda stal klasik, třebaže mě mrzí, že se tak stalo až po jeho smrti.“¹⁵

Velmi těžkým obdobím v životě Oty Pavla bylo, když Arnošt Lustig natrvalo emigroval do USA. Zánik velkého přátelství s prozaikem byl pro Otou Pavla trýznivý. Spisovatel ztratil svého opravdového, oddaného přítele. Byl to právě Arnošt Lustig, kdo objevil spisovatelský talent v osobě Oty Pavla a celý život mu pomáhal. V Lustigovi však Ota Pavel ztratil i člověka, který propojoval jeho život s literárním světem.¹⁶

---

¹⁴ Tamtéž, s. 179

¹⁵ LUSTIG, A. Okamžiky s Otou Pavlem. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. s. 14. ISBN 978-80-2139-5.

¹⁶ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 53. ISBN 80-7304-036-0.

Ota Pavel a Arnošt Lustig také spolupracovali na předmluvě k fotografické publikaci Třetí celostátní spartakiáda (1966) a ve spolupráci s Lustigem chtěl Ota Pavel připravit film o dětství v Buštěhradě.

Arnošt Lustig zemřel 26. února 2011 v Praze na rakovinu.

3.2 Otto Popper v Československém rozhlase

Ota Pavel nastoupil do Československého rozhlasu v polovině roku 1949. Jeho nástup v rozhlase byl naprosto kuriózní. Arnošt Lustig přivedl do rozhlasu Otu Pavla, aniž by o tom někdo z vedení věděl. Jediné, co musel udělat, bylo uprosit sportovní redaktory Josefa Horu a Edmunda Koukala, aby ho vzali do redakce pod záminkou, že jim bude pomáhat, samozřejmě zadarmo. Pro Otu Pavla to bylo velmi složité bez finančního příjmu, ale spoustu věcí se naučil. Po čtvrt roce přišel Arnošt Lustig s Otou Pavlem na poradu. Seděli tam velikáni, kterými byli: Aškenazy, Cincibus, Suledrová. Lustig byl známý tím, že sedával na koberci skoro pod stolem. Nevlastní syn, jak v rozhovoru uvedl, se v životě setkal s Ludvíkem Aškenazy pouze jednou a to, když šli plavat do pražského sportoviště YMCA. Ota Pavel si tenkrát zalezl strachy pod stůl. Vedoucí redakce se v půli porady zeptala, kdo se schovává pod stolem. Objevil se Ota Pavel. Když se vedoucí zeptala, kdo to je, tak Arnošt Lustig odvětil, že je to nový sportovní redaktor a v rozhlase pracuje již čtvrt roku. Ostatní členové porady se začali vehementně smát. Vedoucí Mery Kořátková se zlobila, protože o tom, že Ota Pavel v rozhlase již pracoval, vůbec nevěděla. Nakonec však Otu Pavla zaměstnala a dala mu jeho první redaktorský plat.¹⁷

Ota Pavel pracoval v Československém rozhlase zprvu ve zpravodajské směně, ale záhy přešel do sportovní redakce, kde pracoval až do roku 1956, s výjimkou let 1951 až 1953, kdy absolvoval dvouletou vojenskou prezenční službu. V době, kdy se stal Ota Pavel členem sportovní redakce Československého rozhlasu, tak tam pracovali velmi významné osobnosti, jakými byli Josef Hora, Edmund Koukal, Otakar Procházka a také tam externě docházel nejslavnější z českých reportérů Josef Laufer.¹⁸

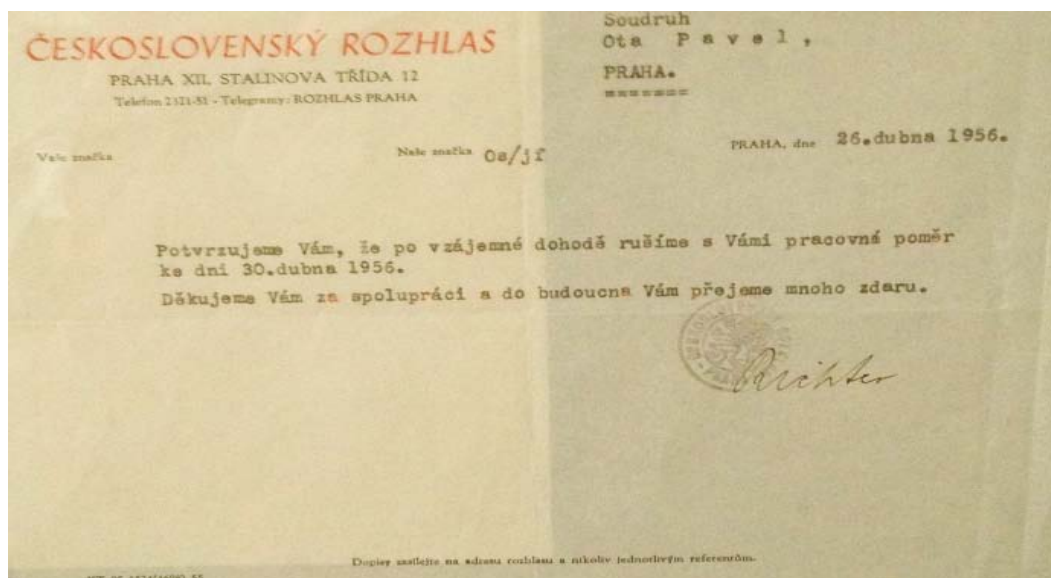
¹⁷ ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Foundation, 2001. s. 11-12. ISBN 80-90273-19-X.

¹⁸ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 34. ISBN 80-7304-036-0.

Po návratu z vojenské služby připravoval Ota Pavel v Československém rozhlasu sportovní reportáže.

Bohužel, z redaktorské práce Oty Pavla z let, kdy pracoval pro Československý rozhlas, se nedochovaly žádné materiály, které by bylo možné použít pro tuto bakalářskou práci. Při komunikaci s vedoucí badatelny Českého rozhlasu paní Ivanou Zuranovou na téma Ota Pavel byl nalezen pouze jediný materiál, který se v rozhlasu dochoval a tím je třiminutový záznam, kdy je v několika vteřinách slyšet autentický hlas Oty Pavla, kde vypráví, proč si vybral ve svém životě právě sport, kterému se věnoval, jak v pracovním, tak i soukromém životě. Ota Pavel odešel z Československého rozhlasu především proto, že si přál být spisovatelem. Nestačilo mu, že vystupoval jako redaktor mluveného slova. Jeho touhou bylo předávat své literární nápady za pomoci pera a papíru. Ota Pavel odešel z Československého rozhlasu ke dni 30. dubna 1956 (viz obr. 5).

Obrázek 5: Zrušení pracovního poměru Oty Pavla

Zdroj: Muzeum Oty Pavla u Rotta, Buštěhrad.

Ota Pavel si byl vždycky vědom toho, jaký přínos pro něj měla praxe ve sportovní redakci. Za období, které strávil prací v Československém rozhlasu, se seznámil s celou řadou sportovců, zúčastnil se různých sportovních akcí, osvojil si sportovní terminologii a žurnalistické žánry. Především se Ota Pavel tehdy naučil formulovat své zprávy tak,

jak si to vždy žádala rozhlasová norma, která požadovala: přehlednost, jednoduchost, konkrétnost s důrazem na bezprostřednost vyjadřování.¹⁹

3.3 Manželství s Věrou Novákovou

Věra Pavlová ve své knížce *Vzpomínky na Otu Pavla* vypráví, jak se v roce 1949, rok potom, co sama nastoupila do Československého rozhlasu jako písáčka, jednoho krásného dne otevřely dveře její pracovny, kdy jí jeden ze členů redakce přišel představit nového sportovního redaktora. Oním redaktorem byl právě Ota Pavel. Dle slov Věry Pavlové to byl krásný, devatenáctiletý chlapec s pěknýma očima a s krásnou kučeravou kšticí. Věra Pavlová tehdy netušila, že právě ona mu dá po létech poslední políbení na ledově chladné čelo.²⁰

Asi to byla velká náhoda, ale právě v Československém rozhlase poznal svou jedinou a milovanou ženu Věru. Věra Nováková, jak se jmenovala před tím, než se vdala za Otu Pavla, nastoupila do Československého rozhlasu roku 1948 na pozici písáčky. Ota Pavel se Věře svěřil, že by se chtěli zbavit svého příjmení Popper a změnit ho na jiné. Uvažovalo se o jménu Pavel nebo Popel. Věra Nováková fandila příjmení Pavel, ale určitě netušila, když se s Otou Pavlem na toto téma bavili, že dává hlas svému budoucímu příjmení. Svatba Oty Pavla a Věry Novákové se konala 11. února 1956 ve Špindlerově Mlýně.

Zanedlouho se narodil do rodiny Pavlových syn Jiří, bylo to 16. 8. 1956. Tím dnem se stal Ota Pavel trojnásobným otcem. Syny Honzu a Petra vyženil z předchozího manželství své ženy.

Ota Pavel pracoval celý život tvrdě a těžce. V padesátém roce začal studovat na střední škole pro pracující. Každé ráno musel vstávat velmi brzy a před odchodem do redakce se ještě učil. Za tři roky s velkým úspěchem odmaturoval s vyznamenáním.

Bohužel zákeřná nemoc, maniodepresivní psychóza, postihla i syna Oty Pavla, Jiřího. Věra Pavlová byla za Otu Pavla vdaná celých 17 let, než jejich manželství ukončila jeho smrt.

---

¹⁹ SVO SVOZIL, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 36. ISBN 80-7304-036-0.

²⁰ PAVLOVÁ, V. *Vzpomínky na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1993. s. 11. ISBN 80-85622-32-7.

4 OTA PAVEL – SPISOVATEL

4.1 Díla Oty Pavla

Ota Pavel debutoval jako autor doprovodného textu ve fotografické publikaci Viléma Heckela *Hory a lidé* (1964), kdy svými texty popisoval čtenářům známé i neznámé krásy našich hor. Spolupráce mezi Otou Pavlem a Vilémem Heckelem nebyla náhodná. V polovině 60. let ho k tomuto skvělému fotografovi poutalo přátelství. Poprvé se spolu pracovní setkali při sepisování knihy *Hory a lidé*. Později se setkali při psaní článku, Heckel leze pod vesmír a také při sepisování črty *Potkal jsem s ním bílou smrt*, kdy Ota Pavel sepsal text a Vilém Heckel přispěl svými fotografiemi.

Ota Pavel zapůsobil u čtenářů hned svou první sportovní reportážní črtou *Dukla mezi mrakodrapy* (1964). O tom, že kniha byla velmi úspěšná, svědčil i fakt, že její dvě vydání byla velmi rychle rozebrána.

První povídková kniha Oty Pavla s názvem *Plná bedna šampaňského* vyšla v roce 1967. Ve třinácti příbězích píše Ota Pavel pouze o sportu a náměty pro tuto knihu nachází výhradně mezi vrcholovými sportovci, kteří překonávají sami sebe. „*Měl jsem přání: napsat jednou o Zátopkovi. Nyní ta chvíle nastala, ale mám strach, jaký má běžec, než vyrazí na trať, o Zátopkovi bylo už mnoho napsáno, z toho řada věcí dobrých. Jeho rekordy už všechny padly, je i Zátopek minulost?*“²¹ *Cena vítězství* (1968) je výbor ze dvou knih Oty Pavla ze sportovního prostředí. Tato kniha zahrnuje podstatnou část reportáže ze zájezdu armádního fotbalového týmu do USA, která již vyšla v knize *Dukla mezi mrakodrapy*, která získala Cenu ministra národní obrany. Druhou část knihy tvoří nejlepší příběhy ze souboru reportáží, črt a povídek o populárních sportovcích, které vyšly již dříve v knize *Plná bedna šampaňského* a které získaly cenu v literární soutěži nakladatelství Naše vojsko.

V próze ze sportovního prostředí *Pohár od Pánaboha* (1971) se Ota Pavel vědomě snažil překonat popis sportovní reportáže posunem k povídkovému tvaru. Jedná se o soubor jedenácti povídek, kde je hlavním tématem sport a sportovci.

---

²¹ PAVEL, O. *Plná bedna šampaňského*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1977. s. 32. ISBN 27-020-77

Nejznámější kniha Oty Pavla *Smrt krásných srnců* (1971) je vzpomínkovou prózou, především na autorovo dětství a na život autorova otce Lea Poppera, svérázného židovského obchodníka. V dokumentu České televize *Příběhy slavných: Jak jsem se zbláznil* – Ota Pavel, vyprávěl jeho bratr Jiří o knize *Smrt krásných srnců*. Otakar Černý v rozhovoru řekl, že díla Oty Pavla měla velký úspěch také díky tomu, že byla portrétem jeho rodinného života a také židovství pro něj bylo při psaní velkou inspirací.

Knížka *Smrt krásných srnců* vznikala v rukách Oty Pavla velmi těžce. Stávalo se, že jednu stránku psal i několik dní, protože svá slova neustále přepisoval. Když ji po roce dopsal a šel ji odevzdat do Československého spisovatele, bylo mu řečeno, že musí vyhodit uzlovou společensko-kritickou povídku *Běh Prahou*, která zmiňuje politické procesy z počátku 50. let a ukazuje je jako příčinu zásadního obratu v tatínkově politickém přesvědčení. Musel odstranit i povídku *Prase nebude!* a udělat některé škrty o Lidicích a Židech. Tyto skutečnosti ovšem působily na Otu Pavla velmi stresově.²²

V roce 1990 se povídky *Běh Prahou* a *Prase nebude!* objevily v tištěné podobě, například v knížce *Tatínkova loď naděje*. Do té doby povídka *Běh Prahou* kolovala pouze v opisech a stala se jednou z vůbec nejvyhledávanějších českých povídek.

Ota Pavel v knize *Smrt krásných srnců* vypráví jednoduše a chronologicky, převážně používá hovorový jazyk. Často se v této knize objevuje dialekt, slang a cizí slova. V knize jsou vyobrazeny některé pasáže velmi poeticky a často je použita přímá řeč. Příběhy jsou jednoduché, subjektivně zabarvené, styl je velmi popisný. V knize jsou použity prvky jako ironie, humor, i když s podtextem mnohdy smutným.

Knihla začíná věnováním: „*Mamince, která měla za muže mého tatínka.*“²³ Už z této věty je poznat, že Ota Pavel měl ke své rodině velmi silný citový vztah a v celé této knížce je toto silné pouto znát.

Syn celerového krále (1972) je poslední kniha, kterou Ota Pavel stihl vydat před svou smrtí. Tato próza obsahuje 16 povídek, jejichž hrdiny jsou sportovní mistři. Autor přibližuje jejich osudy tím, že poukazuje nejen na život v zákulisí, kde se sportovci tvrdě připravují na zápas, ale i na jejich osobní životy. Tato knížka vznikla po úspěchu knihy *Smrt krásných srnců*. Ota Pavel se chtěl v této knížce rozloučit se svou prací

---

²² Příběhy slavných: Jak jsem se zbláznil: Ota Pavel. ČESKÁ TELEVIZE. [online]. 27.11.2012. © Česká televize 1996 – 2013. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123383458-pribehy-slavnych/401223100031006-jak-jsem-se-zblaznil/>

²³ PAVEL, O. *Smrt krásných srnců*. 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1973. s. 7. ISBN 22-042-73.

novináře. V knize Ota Pavel vzpomíná na některé sportovce, kteří nepatřili zrovna ke slavným, někteří z nich byli úplně neznámí, další již zapomenuti, ale všichni si podle autora zasloužili několik řádků v jeho knize.

Ota Pavel za svůj život napsal spousty knih, ale některé z nich vyšly až po jeho smrti. První takovou knihou je vzpomínková kniha autobiografického charakteru *Jak jsem potkal ryby* (1974). Autor se v ní vrátil do světa svého dětství a mládí do Buštěhradu, na Berounku, k řekám a místům, která miloval. Hrdiny jeho povídek jsou opět členové rodiny, ale nejdůležitější roli v knize hraje příroda a ryby. Touto knihou Ota Pavel vědomě navázal na úspěšnou sbírku *Smrt krásných srnců*. Kniha je tak osobitým druhem autobiografie a vznikla v posledních letech života velkého spisovatele.

Ve své celistvosti vyšly Pavlovy prózy až v knize *Zlatí úhoři* (1991).

Díky tomu, že Ota Pavel obdivoval a velmi často zmiňoval ve svých knihách okolí řeky Berounky a to hlavně Luh pod Branovem, po smrti Oty Pavla tak vznikly v těchto místech unikátní turistické a kulturní srazy, které se každoročně konají v červnu a říjnu na počest tohoto spisovatele.

Další posmrtně vydaná kniha byla sportovní pohádka, která byla inspirovaná životem českého skokana na lyžích Jiřího Rašky a nesla název *Pohádka o Raškovi* (1974). Tato kniha je poslední prací Oty Pavla z oblasti sportovní beletrie. I toto dílo je založeno na úzké spolupráci s hlavním hrdinou této knížky, skokanem na lyžích Jiřím Raškou. Ota Pavel poprvé navštívil Jiřího Rašku roku 1968 a hned po této návštěvě mu oznámil, že chce vydat knížku na náměty jeho života.

Pohádka o Raškovi je jakousi reportáží o sportovci, ale rozhodně není psána pouze reportážním stylem. Kniha vypráví o životních etapách sportovce a jeho nejbližšího okolí. *Pohádka* je psána z části až poeticky. Tato pohádka byla nejdříve postupně publikována od května 1973 v časopise *Stadion* a až poté přišlo na řadu knižní vydání. Vydání pohádky v časopise *Stadion* nebylo náhodné. Ota Pavel v tomto časopise v letech 1956 – 1957 pracoval jako redaktor. Působení Oty Pavla v časopise *Stadion* bude podrobněji rozebráno v kapitole s názvem *Časopis Stadion*.

Fialový poustevník (1977) je souborem knih *Smrt krásných srnců* a *Jak jsem potkal ryby*, který byl vydán také až po smrti spisovatele. Tyto knihy obsahují pouze biografické a autobiografické příběhy ze života rodiny Oty Pavla a z okruhu jejich

přátel a známých. Oběma sbírkám dominuje postava Pavlova tatínka Leo Poppera. Proti dominantnímu otci staví Ota Pavel do kontrastu citlivou postavu maminky Hermíny. Velmi důležitou postavou v těchto knihách je i rybář a převozník Karel Prošek.

Další posmrtně vydanou knihou je výbor povídek Veliký vodní tulák (1980), který obsahuje knihy Jak jsem potkal ryby a Smrt krásných srnců.

Zlatí úhoři s rozšířeným vydáním o povídky Běh Prahou a Prase nebude!, které se kvůli cenzuře nedostaly do prvního vydání tohoto souboru, vyšly až v jeho přepracovaném vydání v roce 1991.

Výstup na Eiger (1989) je další povídkovou knihou, která byla vydána až po smrti Oty Pavla. Kniha popisuje cestu sportovců za splněním jejich snů, vypráví jejich příběhy, vyjadřuje jejich pocity a problémy, ať s nedostatkem talentu či špatného sociálního prostředí. Hrdiny jsou skuteční sportovci z Čech, jejichž životní příběh spisovatel nepatrně dokresluje. Děj se většinou odehrává ve sportovním prostředí v různých zemích ve 20. století.

Kniha Mám rád tu řeku (1989) obsahuje šest příběhů, které se týkají potoka, rybníka, řeky nebo nějaké ryby. Hlavní postavou je spisovatel Ota Pavel. V této knize popisuje svůj život, od mládí až po dospělost, který trávil převážně u vody. Jak šel táta Afrikou (1994) je soubor povídek Oty Pavla, ke kterým napsal předmluvu Arnošt Lustig.

Omyl a jiné povídky (1995) je poslední kniha, která je v této práci zmíněna, jako posmrtně vydaná. Tato kniha obsahuje soubor třinácti povídek se sportovní tematikou. Povídky jsou vybrány ze dříve vydaných samostatných sbírek.

4.2 S pražskou Duklou v USA

Věra Pavlová vzpomíná ve své knize Vzpomínky na Otu Pavla na to, jak nakladatelství Naše vojsko vyzvalo Otu, tenkrát již renomovaného sportovního publicistu, aby napsal knížku o fotbalovém oddílu Dukla Praha. I když podle Věry Pavlové zpočátku váhal, dal se nakonec do práce. Každému z hráčů Dukly věnoval samostatnou kapitolu. Vyprávěl o jejich sportovních začátcích i dalších životních osudech. Knížka měla být završena dojmy ze zápasů pražské Dukly v Americe v roce 1962. Všichni z Dukly se těšili, že Ota poletí s nimi. Všechny formality ohledně cesty

byly vyřízeny. Pár dní před odletem ale nastaly zmatky a rozporné názory. Ota Pavel se dozvěděl, že jeho účast byla zamítnuta. Dalších pár dní se rozhodnutí měnila, poslední verdikt byl, že spisovatel nepoletí. Nastal večer před odletem fotbalového mužstva, Ota Pavel byl zklamán a cítil se ukřivděně. Ráno odešla jeho manželka do práce, když jí Ota nečekaně zavolal a s obrovskou radostí jí sdělil, že mu právě volali, že s Duklou do Ameriky poletí.²⁴ Josef Masopust v rozhovoru uvedl, že odjezd Oty Pavla byl nejistý z toho důvodů, že někteří členové na ministerstvu si nepřáli, aby s nimi odletěl. Naštěstí druhá část ministerstva si přála, aby byla sepsána kniha o slavném fotbalovém týmu z Julisky, a tak nakonec přes všechny problémy Ota Pavel do Ameriky odletěl.

V první části knihy Ota Pavel konkretizuje vývoj pražské Dukly a přibližuje řadu sportovních osobností, které do Dukly vstupovaly a podílely se na jejím úspěchu. Tento přehled začíná Ota Pavel portrétem hráče a pozdějšího trenéra Karla Kolského a zakončuje ho až v polovině knihy vyobrazením útočníka Jozefa Adamce. V knize je představeno dvacet členů Dukly.

Kniha Dukla mezi mrakodrapy popisuje úspěšné tažení fotbalového armádního mužstva Dukla Praha druhým ročníkem Amerického poháru. Při pobytu Dukly v New Yorku trénoval trenér Vejvoda své mužstvo ve světoznámém Central Parku. Často také hráči Dukly navštěvovali tamní českou restauraci Zlatá Praha. Dukla brzy získala mnoho fanoušků a šla si pevně za svým cílem. Ve svých zápasech poráželi skutečné fotbalové krále, jako například velkoklub Španělů Barcelona nebo anglické velikány z Albionu FC Everton. V posledních a rozhodujících zápasech zvítězilo mužstvo pražské Dukly. Dukla Praha tehdy vyhrála Americký pohár. To se jim podařilo třikrát za sebou a bylo tomu tak v letech 1962, 1963 a 1964.

Dukla mezi mrakodrapy vyvolala hned při prvním vydání poměrně velký ohlas u čtenářů. Čtenáři začali mít zájem o knihu ještě před jejím vydáním a to díky uveřejnění několika kapitol v časopise Československý voják. Stejně příznivá pro přijetí díla byla i doba, v níž tato kniha vyšla, tím je myšleno období, kdy veřejnost stále projevovala sportovní opojení ze světových úspěchů našeho vojenského mužstva. A tak

---

²⁴ PAVLOVÁ, V. Vzpomínky na Otu Pavla. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1993. s. 28. ISBN 80-85622-32-7.

si nikdo z fanoušků fotbalu, kdo byl ovládnut touto euforií, nemohl nechat ujít potěšení a souhrnně si přečíst knihu o obdivované Dukle.²⁵

Ani zde není zmínka o časopise Československý voják náhodná. I v tomto časopise působil Ota Pavel od roku 1957 jako redaktor. Kapitola o působení Oty Pavla v armádním týdeníku Československý voják bude podrobněji rozebrána v další kapitole.

---

²⁵ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 126. ISBN 80-7304-036-0.

5 OTA PAVEL JAKO SPORTOVNÍ REDAKTOR

5.1 Časopis Stadion

Jak již bylo uvedeno v úvodu, tato bakalářská práce má představit Otu Pavla hlavně jako sportovního redaktora. Protože právě to, že mohl psát o sportu, bylo jeho hlavním životním naplněním.

Ještě před tím, než začal pracovat Ota Pavel jako redaktor pro časopis Stadion, získal roku 1955 cenu tohoto časopisu za spartakiádní povídku, Stará láska nerezaví (viz obr. 6). Cenu získal v době, kdy ještě užíval příjmení Popper.

Obrázek 6: Článek Oty Poppera v časopise Stadion, který získal cenu.

Zdroj: Muzeum novin a časopisů

V povídce, kterou psal Ota Pavel ještě jako sportovní redaktor v Československém rozhlasu, se rozhodl, že popíše lásku muže ke spartakiádnímu cvičení a k Sokolu samému.²⁶ Pro časopis Stadion začal Ota Pavel pracovat potom, co se rozloučil s Československým rozhlasem, tedy na přelomu dubna a května roku 1956, avšak redakci tohoto časopisu opustil velmi záhy. Bylo tomu v roce 1957. Vadilo mu příliš vysoké pracovní nasazení, které ho omezovalo v sebevzdělávání. Opět se dostal do koloběhu, kdy ho nebavilo psát odborné texty, ke kterým byl ve Stadionu nucen. Přál si psát literárně založené texty. Možná jeho odchod způsobilo i to, že nezvládl hektický a rušný redakční provoz.

Tyto skutečnosti ovšem nahrávají otázce, zda Ota Pavel byl nebo nebyl typickým novinářem. Odjakživa byla a je práce novináře velmi náročná, jak časově, tak fyzicky a psychicky především. I když Ota Pavel byl výjimečným novinářem, rozhodně nezvládl tempo, které je typické pro novináře pracující v týdeníku. Otakar Černý vypověděl, že sportovní novinový článek nebyl pro Otu Pavla zrovna tím nejlepším stylem psaní.

5.2 Československý voják

Když se Ota Pavel rozhodl roku 1957 na vlastní žádost odejít z časopisu Stadión, další nabídka v časopise na sebe nenechala dlouho čekat. Stejněho roku Ota Pavel nastoupil do armádního týdeníku Československý voják, kde zůstal, dá se říci, až do konce svého života.

Ota Pavel nikdy nepřestal Československého vojáka považovat za svůj domovský časopis. Právě v tomto armádním týdeníku se z řadového sportovního reportéra stal předním sportovním publicistou, který vytvořil typ klasické sportovní reportáže, ojedinělé nejen v české a slovenské, ale bez nadsázky i v evropské poválečné tvorbě.

Ota Pavel je také jeden z prvních, kdo přivádí sport do literatury, která do té doby neprávem opomíjela tak obrovskou oblast lidské činnosti a zájmů. Byl to právě Československý voják, který otiskl jeho první sportovní povídky. Redakční kolektiv ho

---

²⁶ PAVEL, O. Stará láska nerezaví. *Stadion: Obrázkový týdeník pro tělesnou výchovu a sport*. 1955, roč. III., č. 13. ISSN 0038-8920

vyprovázel, když letěl s Duklou do Ameriky. Československý voják byl svědkem obrovského úspěchu jeho první knihy Dukla mezi mrakodrapy, na jejíž výtisky čekaly před nakladatelstvím fronty čtenářů. Ovšem byl i svědkem jeho návratu ze zimní olympiády v Innsbrucku roku 1964, na niž odjížděl šťastný jako dítě, a z které se vracel v sanitce na uzavřené psychiatrické oddělení.

OP jsou iniciály, které jsou viděny v reportáži z týdeníku Československý voják s názvem Plechový kamarád. Tyto iniciály používal Ota Pavel za svými povídkami jen velmi zřídka, převážně převládalo používání celého jména a příjmení. Ze začátku to bylo Ota Popper a později Ota Pavel.

V reportáži Plechový kamarád spisovatel Ota Pavel napsal příběh z vojenského prostředí. Jak už je z povídek Oty Pavla známé, povídky směřuje buď osobním směrem, kdy v povídkách píše o sobě, svých kamarádech a rodině, nebo o sportovní tématice. Tato reportáž spadá do sportovního odvětví. Ota Pavel vypráví příběh mladíků, kteří museli odejít na vojnu.

Mám rád tu řeku (viz obr. 7) je název další reportáže Oty Pavla, kterou otiskl časopis hlavní politické správy Československé lidové armády Československý voják. V této reportáži Ota Pavel píše o řece, která ho provází celým životem. V řece hledá inspiraci, protože voda je nevyzpytatelná, může člověka zachránit, ale i zabít a toho všeho si byl Ota Pavel moc dobře vědom, proto o řece tak často a rád psal nejen sportovní reportáže, ale i knihy. Hned první věta reportáže vypovídá o všem:

„Vracím se k ní, protože nemohu jinak.“²⁷

Fotografie k textu v reportáži Oty Pavla poskytl jeho přítel Vilém Heckel.

---

²⁷ PAVEL, O. Mám rád tu řeku. *Československý voják: Časopis hlavní politické správy Československé lidové armády*. 1961, roč. X., č. 16. ISSN 0009-0751.

Obrázek 7: Článek Oty Pavla z týdeníku Československý voják

Zdroj: Muzeum novin a časopisů Praha

Potkal jsem s ním bílou smrt, je reportáž, kterou Ota Pavel napsal opět na náměty svého životního příběhu. I tato reportáž souvisí s Vilémem Heckelem, který k předchozí reportáži Oty Pavla pořídil fotografie. Vilém Heckel s přítelem Otou Pavlem podnikli výpravu do hor, která nedopadla úplně podle jejich představ.

Ota Pavel za svůj život poznal, jak po pracovní, tak i po osobní stránce mnoho fotografií, mnoho z nich měl rád, ale fotograf, ke kterému měl ze všech nejbliž, byl Vilém Heckel. Byl to dost velký dobrodruh a jen tak se něčeho nebál. Pracoval u Indusfoto jako reportážní fotograf a k tomu jezdil autostopem do hor. Ota Pavel se s Vilémem Heckelem potkával v jeho vile v Černošicích.

Jednoho dne se Ota Pavel s Vilémem Heckelem domluvili, že spolu pojedou do hor. A tak se také stalo a dva nadšenci se vydali do Nízkých Tater. Vilém Heckel s sebou

vezl dva kufry fotografií a spolu s Otou Pavlem si dali za úkol, že jich musejí vybrat 200 do jejich společné knihy *Hory a lidé*. Avšak když se vydali do hor, tak vypukla sněhová bouře. I když se oba umělci zachránili, Ota Pavel tvrdil, že v ten den potkal bílou smrt. A právě na náměty jejich společné cesty do hor vznikla reportážní povídka, kterou Ota Pavel pojmenoval, *Potkal jsem s ním bílou smrt*.²⁸

Pět minut s autorem otiskl *Československý voják* ve svém týdeníku roku 1973. Jedná se o velmi krátkou reportáž, kdy Ota Pavel vypráví o tom, že nikdy čtení moc neholdoval. A informuje čtenáře o tom, co ho v jeho práci spisovatele inspiruje, jako například příroda, obrazy, hudba a hlavně fotografie.²⁹

V tomto vydání *Vojáka* měl Ota Pavel i další článek. Tentokrát to byla povídka s názvem *Velká neznámá*. V této povídce neuvádí jméno hlavního hrdiny a tak toto místo zastává v povídce sám vypravěč.

Příběh vypráví o tom, jak se parta mladíků rozhodla, že chtějí po válce odjet do alpských hor. Jejich snem bylo vylézt na Nangá Parbat. Vůdcem této party byl Pepík Brabec, kterému zastřelili nacisti tátu.

Tuto povídku Ota Pavel vydal i pod názvem *Odpusť nám naše viny*.

Ota Pavel ve svých dílech užíval i motivy, které jsou spjaté s pohádkou. V této povídce horolezci přespávají v chatičce, která je jako kurník na muřích nohách pro ježibaby. Další přirovnání použil Ota Pavel v povídce *Pár kilometrů od Terezína*, kdy Ladislav Heller „*vypadal jako dobrý čert z krásných pohádek*.“³⁰

V podání vypravěče se příběhy odráží velice výrazně. Vypravěč a příběh jsou dvě nutné a dostačující podmínky vyprávění. Přítomnost vypravěče v textu je velmi typická pro díla Oty Pavla. Autor se zde snaží, aby byl co nejméně nápadný, jako by vůbec nebyl přítomen. I když čtenář nevnímá v textu vypravěče, vypravěč je tam vždy. V prózách Oty Pavla vypravěč hraje významnou roli. Proto je příliš neskrývá ani při zobrazení řeči postav.

Součástí povídek a reportáží Oty Pavla bývají i rýmovaná říkadla. Reportáž je vyprávěným příběhem, a proto je naplněna zvukovými efekty, jako je rým, melodie, rytmus, onomatopoeie. Ota Pavel ve svých povídkách hojně využívá zvukové vlastnosti jazyka.

---

²⁸ PAVEL, O. *Potkal jsem s ním bílou smrt*. *Československý voják*. 1970, č. 10. ISSN 0009-0751.

²⁹ PAVEL, O. *Pět minut s autorem*. *Československý voják*. 1973, č. 8. ISSN 0009-0751.

³⁰ PAVEL, O. *Pár kilometrů od Terezína*. *Československý sport*. 1971, roč. XIX., č. 95. ISSN 0323-1224.

Navíc texty Oty Pavla místo aby řešily dílčí problémy na úrovni abstrakce několikátého stupně, zabývají se základními a konkrétními otázkami každodenní lidské existence. Vždycky jde o překonávání překážek, často i o záchranu života, což dává příběhům a reportážím Oty Pavla zvláštní naléhavost. Ota Pavel se i přesto snaží ve svých textech závažnost odlehčit humorem a optimistickým laděním daných příběhů.

Ota Pavel v reportážích využívá konkrétních informací, kterým je třeba dodat faktografickou věrohodnost tím, že přitáhnou čtenáře, aby se mohli vcítit do děje. Protože faktické věci, které zná čtenář z reálného života, připoutají jeho pozornost.

5.3 Práce – deník revolučního odborového hnutí

Ota Pavel, kromě toho, že pracoval jako sportovní redaktor v časopise Stadion, působil také jako píšící redaktor v deníku Práce. Bohužel není možné datovat roky, kdy Ota Pavel v deníku Práce pracoval, protože žádné takové údaje se nedochovaly ani v Muzeu novin a časopisů v Praze, ani v žádném knižním či internetovém zdroji. V této práci jsou popsány, pro lepší orientaci v redaktorské činnosti Oty Pavla, dva články, které jsou typické pro jeho tvorbu právě v tomto periodiku.

„O sobě a kamarádu Arnoštovi“ je článek (viz obr. 8), který otiskl deník Práce roku 1969. Pojednává o velmi dobrém příteli Oty Pavla, a to o Arnoštu Lustigovi, kterému byla v této práci věnována kapitola, kde je vyobrazeno, jak silné pouto mezi těmito přáteli bylo.

Obrázek 8: Článek Oty Pavla z deníku Práce

Zdroj: Muzeum novin a časopisů Praha

Ota Pavel v této reportáži opět ukázal, že velmi rád psal o lidech, které znal, se kterými měl vlastní zkušenosti a kteří ho ovlivnili v jeho životě. Většina informací, které jsou v této reportáži, jsou k dohledání i v ostatních knihách, které souvisejí s životem Oty Pavla, jako jsou například: Předčasná úmrtí, Vzpomínky na Otu Pavla, Potkat Otu Pavla, Krajiny života a tvorby Oty Pavla atd. Dokonce jsou v článku věty,

kteří jsou v ostatních knihách přímo doslovně uvedené, ale bez náznaku citace nebo parafráze. Takovou větou je například: „*Můj nástup v rozhlase byl velkorysý a fantastický. Nikomu z vedoucích o tom neřekl, jenom poprosil a uprosil sportovní redaktory Pepíka Horu a Koukala, aby mě vzali do redakce, že tam budu pomáhat. Zadarmo. Bylo to dost hrozný, i když jsem se leccos naučil.*“³¹

Reportáž s názvem Jít do velkých hor napsal Ota Pavel do deníku Práce na počest horolezců československé expedice, kteří podnikli výpravu do Peru, kde všichni 31. května 1970 zemřeli pod lavinou, která zavalila jejich tábor pod horou Huascarán. Mezi členy této expedice byl i velmi dobrý přítel Oty Pavla, fotograf Vilém Heckel.

V kapitole s názvem Díla Oty Pavla již byla zmínka o Vilému Heckelovi, který požádal Otu Pavla, aby mu napsal doprovodný text k jeho fotografiím. A tak se také stalo. Světlo světa spatřily první knižně vydané řádky Oty Pavla v Heckelově knize Hory a lidé v roce 1964.

Ota Pavel se s přítelem Vilémem Heckelem rozloučil v roce 1970 v kolektivním nekrologu, který sepsal po této tragické události.

Ota Pavel tuto reportáž napsal, aby vzdal hold svému kamarádovi Vilému Heckelovi a dalším horolezcům, kteří se z výpravy již nevrátili. Smrt kamaráda, se kterým toho tolik prožil ho opravdu zasáhla, takže již zmíněná reportáž mu pomohla se s tímto faktem alespoň trochu vyrovnat.

5.4 Československý sport

Deník Československý sport vyšel poprvé 3. ledna 1953. Ze začátku byla frekvence vycházení tohoto deníku dvakrát týdně a to v úterý a v sobotu. Roku 1954 bylo přidáno ještě čtvrtěční vydání. Od roku 1957 vycházel deník čtyřikrát týdně – v úterý a ve středu, v pátek a v neděli. Od roku 1958 vycházel všechny dny mimo pondělí a neděle.

V roce 1993 se deník Československý sport přejmenoval na Sport. Deník Sport je jediným celostátním deníkem, který je zaměřený na aktuální sportovní dění a vychází dodnes.

---

³¹ PAVEL, O. O sobě a kamarádu Arnoštovi. *Práce: Deník revolučního odborového hnutí*. 1969, roč. XXV, č. 167. ISSN 0231-6374

Ota Pavel byl za svůj krátký život velmi plodným redaktorem, co se týká práce v periodikách. Dalším periodikem, do kterého psal Ota Pavel své reportáže, byl deník Československý sport. Bohužel práce Oty Pavla v tomto deníku není datována, ale podle dohledaných článků v Muzeu novin a časopisů se můžeme domnívat, že do deníku přispíval svými články od roku 1970 do roku 1971.

Reportáž Oty Pavla, která nese název Alfréd Jindra, pojednává o českém kanoistovi Alfrédu Jindrovi. Tento československý olympionik, který získal bronzovou medaili z olympijských her v Helsinkách roku 1952, měl velmi nešťastný osud. Před tím, než se mohl zúčastnit letních olympijských her v Melbourne roku 1956, onemocněl obrnou a ochrnul na dolní část těla, což ho upoutalo do konce života na invalidní vozík.

V deníku Československý sport je i interview, kdy redaktor Ota Mašek zpovídal Otu Pavla otázkami týkajícími se české sportovní literatury. Ota Pavel byl tím, kdo ve své době mohl k tomuto tématu nejvíce co říct. Interview bylo zařazeno, abychom se dozvěděli, jaký přehled v této tematice měl právě Ota Pavel a abychom ho poznali z trochu jiné stránky, než je psaní o známých sportovcích, o jeho mládí, rodině a přátelích.

Ota Pavel na otázky týkající se československé sportovní literatury odpověděl v roce 1971, že největší úspěchy v oboru sportovní literatury získala díla Klapzubova jedenáctka a Muži v ofsajdu. Od té doby, co byla tato dvě díla napsána, se nenašel nikdo, kdo by napsal podobné dílo ze sportovního prostředí. K tomu, aby se tak stalo, chybí odvážný a velký autor, který by dílo dokončil a odevzdal. Ota Pavel v reportáži podotknul, že nakladatelství Olympia zvyhodňuje knihy se sportovní tematikou.³²

Další reportáží Oty Pavla, kterou uveřejnil v deníku Československý sport je povídka Pár kilometrů od Terezína. Ota Pavel zde opět píše povídku se sportovní tematikou, kdy se věnuje cyklistickému talentu Ladislavu Hellerovi.

Tentokrát je to poprvé, kdy Ota Pavel v povídce ani jednou neuvede příjmení hlavního hrdinky, což u reportáží od Oty Pavla není obvyklé. Hlavní hrdina je v povídce osloven jako Láďa. I tato reportáž byla rozdělena do dvou vydání deníku Československý sport.

Reportáž pojednává o sportovci, který začal a skončil pár kilometrů od Terezína. Ota Pavel byl velmi citově založený člověk a tento cit projevoval v každé své povídce.

---

³² PAVEL, O. Pár kilometrů od Terezína. *Československý sport*. 1971, roč. XIX., č. 74. ISSN 0323-1224.

Přál si, aby o každém sportovci, i o tom méně známém napsal povídku. Tvrdil, že každý sportovec si zaslouží řádky v jeho knihách, i když je méně známý nebo dokonce neznámý. Ve svých reportážích Ota Pavel převážně poukazuje na smutné konce těchto sportovců. Zůstal tak po nich alespoň odkaz v díle Oty Pavla.

Ota Pavel do deníku Československý sport napsal i další sportovně – beletristické reportáže, které mají v této bakalářské práci alespoň svůj odkaz.

- 26. listopadu 1970 – Nejhorší je být brankářem (povídka z knihy Výstup na Eiger)
- 12. března 1970 – Žluté růže
- 6. července 1970 – Baroni na kolech (povídka z knihy Výstup na Eiger)
- 6. srpna 1970 – Jak Bohoušek Váňa oplatil hořký slzy Marušky Kettnerové (povídka z knihy Výstup na Eiger)
- 11. června 1971 – Kolik má kuň chlupů (povídka z knihy Výstup na Eiger)

5.5 Československý spisovatel

Československý spisovatel bylo jedním z nejvýznamnějších nakladatelství v Československu ve 2. polovině 20. století. Nakladatelství bylo založeno v roce 1949 spojením Nakladatelství a knihkupectví František Borový, Evropského literárního klubu a Nakladatelského družstva Máj. Redakce nakladatelství byla v Praze. Úkolem tohoto nakladatelství bylo vydávání soudobé české poezie a prózy. V roce 1970 se nakladatelství stalo vydavatelskou platformou Českého literárního fondu. Nakladatelství Československý spisovatel fungovalo až do roku 1992. Roku 1993 bylo přejmenováno na Český spisovatel a v roce 1997 zaniklo. V roce 2008 došlo k obnovení značky Český spisovatel pod záštitou společnosti Levné knihy, a. s. Mezi zaměstnance Československého a později Českého spisovatele patřila i řada spisovatelů a literárních vědců, jako například: Jan Grossman, Kamil Bednář, Adolf Branald, Ivan Klíma, Bohumil Svozil, Michal Viewegh, Jiří Žáček.

Do nakladatelství Československého spisovatele přispíval i Ota Pavel. V této práci zmíníme článek, který vydalo nakladatelství Československého spisovatele v roce 1971 pod názvem O knihách a autorech s podtitulem Psát – to je moje práce.

V tomto článku Ota Pavel uvádí, co pro něj psaní znamená, že v noci nespí a bere 6 prášků na spaní, aby mohl alespoň na chvíli usnout, aniž by přemýšlel nad řádky, které by okamžitě jinak napsal. Psaní je prý nejtěžší z toho, co kdy dělal. Ota Pavel v článku píše, že pravděpodobně se zbláznil z toho, že psal celé dny a převážně i noci. Hlavním kritikem byla vždycky jeho žena Věra Pavlová. Ota Pavel si přál v budoucnu pást nějaký čas ovce v Tatrách. Ale i přes tuto touhu, zůstalo jeho hlavním přáním to, aby i nadále mohl psát. A to především novinářské fejetony, reportáže, povídky, malé novely a filmy.³³

---

³³ O knihách a autorech. Praha: Československý spisovatel, 1971. ISSN 1801-6987

6 SVĚT PRÓZ OTY PAVLA

Svět próz Oty Pavla je na první pohled velice realistický. Příběhy jsou zakotveny časově i místně. Čtenář se může fyzicky projít po místech, do kterých jsou děje zasazeny, dosud se může potkat s lidmi, kteří jsou hrdiny jeho knih. Všechno, co Ota Pavel psal, vycházelo z reality, zrodilo se ze skutečných událostí. Snaze po autentičnosti a dokumentární pravdivosti se naučil v době novinářských začátků své tvorby a nikdy ji zcela neopustil. Ve fázi přípravy vždycky zůstal u novinářského způsobu práce. Pečlivě shromažďoval informace o tématu knih. Trávil spoustu času s těmi, o kterých chtěl psát, důkladně se jich vyptával. A netýkalo se to jen sportovců. Později, když psal Ota Pavel vzpomínkové prózy o sobě, metodu nezměnil. Co nevěděl jistě ze své zkušenosti, tak to si pečlivě zjišťoval a doplňoval. V textech se snaha Oty Pavla po autenticitě projevuje velkým množstvím konkrétních faktů. Kromě číselných údajů (konkrétní data, počty vítězství, vzdálenosti, skóre utkání,...) to jsou především vlastní jména. Na prvním místě jména osob a také konkrétních míst (států, měst, ulic, hotelů, časopisů...). Ota Pavel ve svých dílech cituje reklamní slogany, novinové články, vkládá do textu úryvky písniček, které si protagonisté zpívají. Ota Pavel se využití konkrétních informací naučil na reportáži, které je třeba dodat faktografickou věrohodnost, přitáhnout čtenáře, aby se mohl vcítit, přesvědčit ho, vdechnout textu bezprostřednost. Snahou po autenticitě podání se Ota Pavel řadí k obecné tendenci české literatury 60. let.

Přítomnost vypravěče v dílech Oty Pavla bývá skrývána. Autor se snaží, aby byl co nejméně nápadný, jako by vůbec nebyl přítomen. I když čtenář vypravěče nevnímá, vypravěč je v textu vždy. I v dialogu, který nepatří do pásma vypravěče, ale pásma postav, někdo musí identifikovat mluvčí a citovat jejich promluvy. Vypravěčská perspektiva rozhoduje o tom, kdy čtenáři prozradí, popřípadě zatají určitou část příběhu. Ota Pavel užívá ve svých prózách různé vypravěčské perspektivy. Pozici reflektora, vžívajícího se do postavy, zaujímá prakticky ve všech příbězích sportovců. Dále používá Ota Pavel vypravěče jako očitého svědka, který má ryze autobiografický charakter a odhaluje osobní angažovanost autora. Z pouhého očitého svědka, jenž znal hrdinu příběhu, se postupně stává aktivní účastník nebo dokonce hlavní nositel děje. Ota Pavel za své práce z oboru sportovní beletrie získal novinářské a literární ceny, jakými jsou například cena Víta Nejedlého a Julia Fučíka. Některé z oceněných děl byly

z dramatinizovány a uvedeny v československém rozhlasu (povídka Omyl), další povídky byly představeny v československé televizi (Kladno hází, Alfréd Jindra, Pohár za první poločas) a dokonce roku 1962 bylo na náměty díla Oty Pavla vytvořeno i celovečerní sportovní drama s názvem Poslední etapa. Spisovatel Ota Pavel byl také přijat do svazu spisovatelů.

Vlivu jiných literárních děl na svou tvorbu si byl Ota Pavel vědom. Dokazuje to jeho následující vyjádření z roku 1971:

„Prózou spíše listuji, abych věděl, o čem se píše. Jinak se už z prózy příliš neučím. Trochu se bojím, abych někoho nenapodoboval. Je mi čtyřicet let a myslím si, že jestli se někdo do té doby nenaučil psát a nemá svůj styl, že se psát už nenaučí a styl si nevytvoří. Nebude mít totiž už čas.“³⁴

---

³⁴ SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 70-71. ISBN 80-7304-036-0.

7 MANIODEPRESIVNÍ PSYCHÓZA

Velký zvrat v životě Oty Pavla přišel, když roku 1964 jako reportér odjel na zimní olympijské hry do rakouského Innsbrucku. V Innsbrucku došlo k explozivnímu počátku nevyléčitelné psychické choroby, která u Oty Pavla přinesla v dalších letech velké strádání a která ho také přivedla do trvalého invalidního důchodu. Byla také důvodem ukončení jeho pracovního poměru v časopise Československý voják, kdy tento poměr byl ukončen v roce 1966. Avšak ani po odchodu z Československého vojáka Ota Pavel neztratil s časopisem kontakt. Tento časopis mu například v roce 1970 otiskl jednu z jeho charakteristických povídek Smrt krásných srnců.

„Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším všudy, měl kopyta, chlupy a rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor nad Innsbruck selské stavení. Přál jsem si, aby se rozsvítilo velké světlo a zahnilo mlhu. Když jsem vyváděl krávy a hřebce z chléva, aby neuhoreli, dorazila rakouská policie. Dali mi železnou a vedli mě do údolí. Nadával jsem jim, strhl jsem si boty a šel jsem sněhem bos jako Kristus, kterého vedou na kříž.“³⁵

Když odjížděl autobus s československými olympioniky zpět do Čech, tak Ota Pavel vběhl do autobusu a byl velmi zmatený. Vykřikoval zvláštní slova a po chvíli vyběhl z autobusu zase ven. Po příjezdu do Prahy, všichni z autobusu říkali rodině Oty Pavla, že tam zůstal, že emigroval, protože už měl dost toho starat se o děti, které nebyly jeho. Ale rodina tomu neuvěřila, začala Otu Pavla shánět a nakonec se zjistilo, že je v blázinci v Innsbrucku. Nakonec Otu Pavla převážela na hranice Československa sanitka, která ještě měla po cestě nehodu. Ale nakonec Otu Pavla dovezli do Československa, kde na něj čekal bratr Jiří, žena Věra, přítel Arnošt Lustig a ještě další přátelé. Ota Pavel byl ihned rodinou převezen do Vojenské nemocnice. Rodina si myslela, že jeho záchvat v Innsbrucku byl následkem klíšťové encefalitidy, ale bohužel to se nepotvrdilo a nakonec byla stanovena diagnóza manický syndrom. Tuto diagnózu lékaři připisují špatnému režimu Oty Pavla, kdy tento spisovatel a reportér podceňoval spánek

---

³⁵ PAVLOVÁ, V. Vzpomínky na Otu Pavla. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1993. s. 121. ISBN 80-85622-32-7

a například při olympiádě v Innsbrucku spal jen několik málo hodin denně, protože se bál, aby něco důležitého nezmeškal. Jan Pavel si začal uvědomovat, že s otcem není něco v pořádku chvíli před tím, než odjel na zimní olympijské hry. Když na něj dolehla psychická tíseň, tak rozdával peníze po domě nebo chodíval spát se sekerou, kterou měl u hlavy.

Ve vzpomínkové knize Věry Pavlové je zpověď Oty Pavla, kde se vyznává, že první období jeho nemoci nebylo strašné pro něj, ale bylo strašné pro ty, kteří ho pozorovali a měli rádi. Ota Pavel se v počátku nemoci cítil blaze, příjemně, jedním slovem se cítil jako Kristus. Avšak si stěžoval, že nejhorší je, když prášky člověka dostanou do stavu, ve kterém si uvědomí, že je blázen. Oči se potáhnou smutkem a člověk ví, že už není Kristus, ale ubožák s nemocným mozkiem. Dostanete se za vylepšené mříže, i když jste nikoho nezabili a nikomu jste neublížili. Člověk potom už ví, že ho může zachránit jenom zázrak. Ota Pavel čekal na zázrak celých pět let. Seděl na židli týdny, měsíce, roky. Otu Pavla velmi zasáhl fakt, že lidé nechtěli slyšet o jeho nemoci, protože se jí moc báli. Když se cítil lépe, myslel na to, co bylo v jeho životě nejkrásnější a to byly řeky, rybníky, potoky, ryby. Zajímavé v době nemoci Oty Pavla bylo, že mnohé z jeho života úplně zmizelo, ale ryby v něm dále zůstaly. V této fázi života si Ota Pavel uvědomil, že rybařina je pro něj především svoboda. Chtěl se snad stokrát zabít, když už nemohl dál, ale nikdy to nakonec neudělal. Skutečnost, že nikdy nebyl dost statečný nebo dost velký srab na to, aby se zabil, přikládal rybám, protože rybařina ho naučila trpělivosti a vzpomínky mu pomáhaly žít.³⁶

Ota Pavel trpěl poněkud závažnější formou maniodepresivní psychózy s prvky schizofrenie, byl jeden z prvních pacientů, kteří byli léčeni lithiem, které mělo za následky rapidní přibírání na váze. V roce 1966 byl Otu Pavlovi přiznán plný invalidní důchod. Nemoc ho velmi často vyřazovala z normálního života a během záchvatů byl nebezpečný i své rodině. V psychiatrických ústavech strávil Ota Pavel celkem tři roky života během šestnácti pobytů. V pátek 30. května 1973 dostal Ota Pavel svůj poslední manický záchvat. Jeho bratr Jiří Pavel ho okamžitě odvezl na psychiatrické oddělení bohnické léčebny, kde Ota Pavel druhý den ráno zemřel. V sobotu 31. května 1973 přišel svět o jednoho z největších spisovatelů tehdejší doby.

---

³⁶ PAVLOVÁ, V. Vzpomínky na Otu Pavla. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1993. s. 122-123. ISBN 80-85622-32-7

Bohužel smrtí Oty Pavla nemoc maniodepresivní psychóza, dnes známá pod názvem bipolární porucha, z rodiny Pavlových nezmizela. Když bylo synovi Oty Pavla dvacet let, byla u něj diagnostikována bipolární porucha, se kterou se musí vyrovnávat dodnes. Na památku svého otce, kdy si Ota Pavel přál napsat ještě knihu Jak jsem se zbláznil, si tento těžký úkol dal jeho syn a v roce 2001 vyšla kniha Jak jsme se zbláznili: můj táta Ota Pavel a já.

„Já se zbláznil kolem dvacítky, ty jako zralý muž. Dnes se holt žije rychleji. Holkám rostou dřív prsa, klukům problémy. Nedávno se mě jeden novinář zeptal – jaké to bylo prožívat dětství a dospívání s bláznivým a zároveň slavným tatínkem. A já se jen smál. Kdyby věděl... Kdyby všichni ‚normální‘ věděli, tak by si možná přáli dostat od Ježíška pod strom balíček s malinkým kouskem bláznovství...“³⁷

---

³⁷ PETEROVÁ, Z. Jak jsme se zbláznili: můj táta Ota Pavel a já. 1. vyd. Praha: G plus G, 2001. a. 14. ISBN 80-86103-50-1

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma Ota Pavel – sportovní redaktor, rozhlasový reportér byla vypracována autorkou samostatně za pomoci uvedených zdrojů v seznamu použité literatury.

Bakalářská práce splnila cíl stanovených hypotéz a odpověděla na ně ve svých kapitolách.

V několika kapitolách této práce bylo vysvětleno působení Oty Pavla v oblasti sportovní beletrie, kde velmi zdařile mísil beletristické postupy s faktografií a tím dosáhl v první polovině 60. let značných úspěchů. Žánr sportovní beletrie byl do té doby spíš opomíjen. Ota Pavel tento žánr na pomezí reportáže a beletrie povznesl na vyšší úroveň. Jedná se (např. v Plné bedně šampaňského) většinou o jakési reportážní povídky, kde mísí novinářskou věcnost s beletristickou příběhovostí. Například v Pohádce o Raškovi kombinuje fakta o našem slavném skokanovi s výmysly.

V kapitolách o tatínkovi, bratrech a životě v Buštěhradu je popsáno, jak jeho tvorbu významně ovlivnil osud jeho židovské rodiny a historické události. Když roku 1942 byla vypálena obec Lidice, Ota Pavel přišel o své dva spolužáky ze třídy, což ho v jeho mladém věku velmi zasáhlo. O rok později musel přihlížet tomu, jak jeho bratři byli odvedeni do Terezína, kam byl roku 1944 deportován i jeho otec Leo. Ota Pavel tak zůstal sám pouze s maminkou Hermínou a musel se starat o obživu, aby netrpěli hladu. Roku 1955 otec Leo rozhodl, že si rodina počestí příjmení a shodli se na společném užívání příjmení Pavel. Dokonce z důvodu komunistického přesvědčení a stranické příslušnosti nebyly Otu Pavlovi vytištěny povídky Běh Prahou a Praze nebude! a do roku 1990 kolovaly tyto povídky pouze v opisech. V několika kapitolách bakalářské práce je potvrzena hypotéza, jak Ota Pavel velmi silně inklinoval k přírodě, díky čemuž jsou i jeho díla inspirována řekou a přírodou na Křivoklátsku. Lásku k přírodě a především k vodě u Oty Pavla probudil jeho otec a strýček Prošek. Jako dítě jezdil Ota Pavel za strýčkem Proškem do Luhu pod Branovem. Převážně díky těmto vzpomínkám vznikla kniha, která byla vydána až po smrti Oty Pavla, Jak jsem potkal ryby.

V předchozích kapitolách jsme se zabývali osobností spisovatele, žurnalisty a redaktora Oty Pavla. Hlavním cílem této práce bylo zmapovat jeho život, do kterého neodmyslitelně patřila jeho rodina a přátelé, kterým je v této bakalářské práci věnován

dostatečný prostor pro to, abychom si dokázali vytvořit obrázek o tom, jak velký vliv na něj tyto osoby měly a jak moc ho ovlivnily v jeho tvorbě. Vždyť právě díky zázemí, které Ota Pavel u své rodiny měl, vzniklo tolik knížek a povídek s námětem jeho dětství. Proto nejsou jeho knížky zaměřeny pouze na určitý typ čtenáře, ale na své si v jeho knížkách dokáže přijít úplně každý.

V práci není opomenuta ani jeho spisovatelská činnost, která ho dostala na vrchol jeho slávy. Právě díky pražské Dukle se na knihu Oty Pavla stála nekonečná fronta. A touto knihou to neskončilo. Následovala řada dalších knih, které Ota Pavel tvořil s obrovským hendikepem, o kterém zprvu neměl ani ponětí. Nemoc, která mu brala sílu a energii, když chtěl trávit svůj čas s rodinou a psát svá díla, ho neustále pronásledovala. Celých devět let bojoval s těžkou duševní chorobou, jejíž zárodky pramení z nesmírné hrůzy dítěte, které se v nejvnímavějším věku setkávalo s fašismem a všechno, co za těch devět let napsal, bylo napsáno jen v přestávkách mezi jednotlivými záchvaty nemoci. Čtenáři jeho knih, vycházejících v nových nákladech, to samozřejmě netuší. V jeho boji s nemocí bylo tolik neokázalé statečnosti, že se před ní lze jen hluboko sklonit. Jeho velmi úspěšná kniha Smrt krásných srnců ho natolik zdolala, že ihned po jejím odevzdání do Československého spisovatele musel být hospitalizován v bohnické léčebně.

Redaktorská díla, která Ota Pavel psal do časopisů, v nichž pracoval jako redaktor, se mnohokrát stala odrazovým můstkem pro jeho očekávaná knižní díla a čtenáři je s vervou v časopisech četli.

V této práci šlo o představení Oty Pavla jako reportéra v Československém rozhlase, kde dlouhá léta působil jako reportér a píšící redaktor a kde se seznámil s některými velikány, kteří mu dali ty nejlepší redaktorské rady, a především tam poznal svoji ženu, se kterou měl syna Jirku. Ota Pavel měl jednoznačně velké štěstí, kterým byl Arnošt Lustig, díky němuž můžeme znát díla Oty Pavla. Kdo ví, kdyby se Arnošt Lustig nedostal do rodiny tehdy ještě Popperových, zda bychom jméno Ota Pavel vůbec znali.

Ovšem hlavním stěžejním tématem této práce je práce Oty Pavla v periodikách. V této práci je průřez všemi dostupnými periodiky, do kterých Ota Pavel přispíval svými články a byly k nahlédnutí v Muzeu novin a časopisů v Praze.

Součástí této práce jsou také fotografie a obrázky, výpověď z Československého rozhlasu a ukázky prací Oty Pavla, které neodmyslitelně k tomuto velkému spisovateli patří.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- LUSTIG, A. Okamžiky s Otou Pavlem. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-2139-5
- O KNIHÁCH A AUTORECH. Praha: Československý spisovatel, 1971, ISSN 1801-6987
- PAVEL, O. Jak jsem potkal ryby. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1974. ISBN 23-055-74
- PAVEL, O. Jak šel táta Afrikou. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K. , 1994. ISBN 80-85622-36-X
- PAVEL, O. Olympijské hry a jiné povídky. Praha: Agentura V. P. K., 1996. ISBN 80-85622-43-2
- PAVEL, O. Plná bedna šampaňského. 2. vyd. Praha: Olympia, 1977. ISBN 27-020-77
- PAVEL, O. Smrt krásných srnců. 2. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1973. ISBN 22-042-73
- PAVEL, O. Z korespondence. 2. vyd. Praha: Primus, 2000. ISBN 80-86207-17-X
- PAVLOVÁ, V. Vzpomínky na Otu Pavla. 1. vyd. Praha: Agentura V. P. K., 1993. ISBN 80-85622-32-7
- PETEROVÁ, Z. Jak jsme se zbláznili: můj táta Ota Pavel a já. 1. vyd. Praha: G plus G, 2001. ISBN 80-86103-50-1
- SVOZIL, B. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0
- ŠTVRTŇOVÁ, H. Předčasná úmrtí. 1. vyd. Praha: World Circle Foundation, 2001. ISBN 80-90273-19 -X

Seznam použitých pramenů: Články O. Pavla v periodikách

PAVEL, Ota. Mám rád tu řeku. *Československý voják: Časopis hlavní politické správy Československé lidové armády*. 1961, roč. X., č. 16. ISSN: 0009-0751.

PAVEL, O. O sobě a kamarádu Arnoštovi. *Práce: Deník revolučního odborového hnutí*. 1969, roč. XXV, č. 167. ISSN 0231-6374

PAVEL, Ota. Pár kilometrů od Terezína. *Československý sport*. 1971, roč. XIX., č. 74. ISSN 0323-1224.

PAVEL, Ota. Pár kilometrů od Terezína. *Československý sport*. 1971, roč. XIX., č. 95. ISSN 0323-1224.

PAVEL, Ota. Pět minut s autorem. *Československý voják*. 1973, č. 8. ISSN 0009-0751.

PAVEL, Ota. Potkal jsem s ním bílou smrt. *Československý voják*. 1970, č. 10. ISSN 0009-0751.

PAVEL, Ota. Stará láska nerezaví. *Stadion: Obrázkový týdeník pro tělesnou výchovu a sport*. 1955, roč. III., č. 13. ISSN 0038-8920

Internetové zdroje

CzechFolks.com PLUS. Milan Richtermoc: Jak jsem potkal Jiřího Pavla. [online]. © 2011-07-15. [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://czechfolks.com/plus/2011/07/15/milan-richtermoc-jak-jsem-potkal-jiriho-pavla/>

Ota Pavel. [online]. © 2003-05-13. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.akropolis.info/obr/pavel3.htm>

Pozitivní noviny. [online]. © 2009-05-22. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.pozitivni-noviny.cz/test/gallery/Image/2009/02/Hugo/06.jpg>

Příběhy slavných: Jak jsem se zbláznil: Ota Pavel. ČESKÁ TELEVIZE. [online]. 27.11.2012. © Česká televize 1996 – 2013. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123383458-pribehy-slavnych/401223100031006-jak-jsem-se-zblaznil/-jak-jsem-se-zblaznil/>

Rodina Oty Pavla. [online]. © 2013-05-16 [cit. 2013-05-17]. Dostupné z:
<http://www.czautohits.com/ota-pavel/>

Ostatní zdroje

Muzeum Oty Pavla u Rotta, Buštěhrad.

Muzeum novin a časopisů, Praha 7.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1: Ota Pavel	9
Obrázek 2: Rodiče Oty Pavla Leo a Hermína.....	15
Obrázek 3: Hugo Pavel	18
Obrázek 4: Jiří Pavel.....	21
Obrázek 5: Zrušení pracovního poměru Oty	26
Obrázek 6: Článek Oty Poppera v časopise Stadion, který získal cenu.....	34
Obrázek 7: Článek Oty Pavla z týdeníku Československý voják.....	37
Obrázek 8: Článek Oty Pavla z deníku Práce	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Rozhovor s Otakarem Černým.....	I
Příloha B – Rozhovor s Josefem Masopustem.....	III
Příloha C – Rozhovor se Zdeňkem Popperem.....	V
Příloha D – Rozhovor s Janem Pavlem.....	VII

PŘÍLOHY

Příloha A – Rozhovor s Otakarem Černým

Otakar Černý

Zdroj: tyden. [online]. [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/sport/sef-otacerny-ceska-televize-sve-divaky-respektuje_134854.html

Otakar Černý se narodil roku 1943.

Je absolventem Pedagogické fakulty UK v Praze a skoro celý svůj život spojil s Československou, později Českou televizí. Roku 1969 začínal jako externí člen redakce sportu. Na svém kontě má přes 500 přímých přenosů, 5000 sportovních reportáží a 50 dokumentárních filmů. Nyní spolupracuje s Českou televizí externě, protože se rozhodl odejít do zaslouženého důchodu. I když maminka Otakara Černého znala rodinu Popperových osobně, s Otou Pavlem se sešel pouze jednou a to krátce před jeho smrtí. I přesto Otakar Černý patří do této bakalářské práce, protože dokáže zhodnotit Otu Pavla z pohledu sportovního redaktora.

Setkal jste se někdy s Otou Pavlem?

„S panem Pavlem jsem se setkal krátce před jeho smrtí – chtěli jsme s režisérem Pospíšilem o něm natočit TV medailon, což on v první fázi razantně odmítal. Když už přistoupil na náš návrh, bylo pozdě, zemřel.“

Myslíte si, že tvorba Oty Pavla měla/má úspěch díky tomu, že většina knih byla jakýmsi portrétem jeho rodinného života?

„Určitě – židovství a jeho útrapy bylo jeho velkou inspirací.“

Nejslavnější sportovní kniha Oty Pavla – Dukla mezi mrakodrapy měla obrovský ohlas u publika, čím si myslíte, že to bylo?

„Především proto, že pan Pavel byl první spisovatel, který se sportu beletristicky věnoval. Dukla mezi mrakodrapy byl skvělý nápad – výlet slavného a úspěšného českého klubu do New Yorku, Amerika, město, velký sportovní úspěch a pohled do zákulisí sportovního klubu se jmény Masopust, Pluskal, Novák byl pro čtenáře velký zážitek. Publikum si však knihu cenilo pro velké vyprávěčské umění autora.“

Ota Pavel byl i sportovním redaktorem, jak byste jeho články v periodikách zhodnotil?

„Nic moc. Sportovní novinový článek nebyl pro pana Pavla ten správný formát.“

Myslíte, že Ota Pavel svou tvorbou přinesl do sportovní žurnalistiky něco nového?

„Objevil poetiku sportu, objevil sportovce jinak než upoceného a nic moc vzdělaného jedince. Našel pohled, který čtenáři otevřel oči pro jiné vnímání sportu jako mimořádné lidské činnosti.“

Příloha B – Rozhovor s Josefem Masopustem

Josef Masopust

Zdroj: novinky. [online]. [cit. 2013-11-19]. Dostupné z <http://www.novinky.cz/veda-skoly/historie/224083-fotbalova-legenda-josef-masopust-slavi-80.html>

Fotbalová legenda Josef Masopust se narodil v roce 1931. Největší slávy se mu dostalo v klubu Dukla Praha na Julisce. Roku 2004 byl zařazen mezi 125 nejlepších žijících fotbalistů světa.

S Otou Pavlem ho pojí kniha Dukla mezi mrakodrapy a také přátelství, které je v tu dobu pojilo.

Když jste se dozvěděli, že s vámi do Ameriky poletí i Ota Pavel, věděli jste, kdo to je?

„V tu dobu jsme ho znali pouze z novin, kde měl Ota Pavel své články. Nebyl to ani denní spisovatel, psal pouze občasné články, kdy chtěl na něco poukázat. Na Otou Pavla jsme byli strašně zvědaví, a když už bylo jisté, že s námi do Ameriky pojede, tak s námi začal jezdit i na přípravu. Jak jsme ho znali pouze z novin, tak jsme o něm neměli dobré mínění, ale potvrdilo se, že tento náš dojem nebyl pravdivý. Ota byl velmi vnímavý a strašně ho všechno zajímalo. Když jsme už byli v Americe, tak s námi Ota trávil veškerý

čas, co jsme byli na trávníku, ale večery s námi nikdy trávit nechtěl. Přál si poznat New York jako takový. “

Pamatujete si, jak dlouho před odjezdem do Ameriky s vámi Ota Pavel jezdil na soustředění?

„Během roku se rozhodlo, že bude knížka o Dukle, a že to bude Pavel dělat. První soustředění bylo v Bedřichově, tam se nahání kondice a všechno možné. Tohle on viděl a prožíval s námi. Byla to tvrdá dřina a pochopil to i Pavel. “

Dočetla jsem se, že odjezd Oty Pavla do USA nebyl do poslední chvíle jistý. Víte proč tomu tak bylo?

„Pár fandů na ministerstvu chtělo, aby novinář, jako Ota Pavel o Dukle něco napsal. V den odletu mu tedy zavolali, že pojede, tak si musel narychlo sbalit kufr. Prostě ti, co měli rádi fotbal, tak Otu v Americe chtěli. A ti, co ho rádi neměli, tak byli proti, aby Ota odletěl s námi. “

Všiml jste si v Americe, že s Otou Pavlem není něco v pořádku?

„Musel být strašně unavený, co všechno tam zaznamenal, z čeho vycházel, ale nedával to na sobě znát. “

Opravdu všechno v knize Dukla mezi mrakodrapy je napsáno podle pravdy?

„Ano je. Měl svůj zápisník a úplně všechno si zaznamenával. Kolikrát za mnou přišel, jestli si nějakou poznámku nezapsal špatně, jestli opravdu všechno pochopil tak, jak jsem mu řekl. “

Příloha C – Rozhovor se Zdeňkem Popperem

Zdeněk Popper

Zdroj: Archiv Zdeňka Poppera

Zdeněk Popper, bratranec Oty Pavla, pochází z České Lípy. S Otou Pavlem se v životě viděl jenom párkrát, protože je od sebe dělilo 19 let a hlavně velká vzdálenost.

Pan Popper je podnikatel a o svém bratraci Otovi Pavlovi má neuvěřitelný přehled. Shodou okolností pracoval několik let pro švédskou firmu Elektrolux, kde své krásné časy prožil i otec Oty Pavla. S panem Popperem jsem se zatím nesetkala osobně, ale absolvovali jsme spolu velmi zajímavý telefonát, kdy jsem se dozvěděla spoustu zajímavých věcí.

Co si jako první vybavíte, když se řekne Ota Pavel?

„Vybavuji si všechny ty knížky, které Ota napsal, hlavně o přírodě, vodě a rybách. Lásku k rybám zasáhla celou naši rodinu, takže i já velmi rád chodím rybařit.“

Setkal jste se někdy s Arnoštem Lustigem díky Otovi?

„V roce 1968 jsem byl na návštěvě u tety Helenky a tam byl i Ota Pavel s Arnoštem Lustigem. S Arnoštem Lustigem jsem se setkal v životě častěji, například na akcích společnosti Elektrolux nebo při předávání knih. Arnošt Lustig podepisoval čtenářům knihy Oty Pavla, jako jeho nejlepší přítel. Arnošt Lustig s oblibou každému tykal.“

Kdo si myslíte, že Otu Pavla v jeho tvorbě nejvíce motivoval?

„Jednoznačně Arnošt Lustig.“

Pomohlo vám někdy k něčemu příjmení Popper?

„Hrozně moc mi to v životě pomohlo. Toto příjmení mi otevřelo dveře hlavně u firmy Elektrolux.“

Proč si vaše rodina ponechala příjmení Popper?

„Nikoho z nás nikdy přejmenování nenapadlo, nikdy jsme se o tom nebavili.“

Příloha D – Rozhovor s Janem Pavlem

Jan Pavel

Zdroj: ceskatelevize. [online]. [cit. 2013-11-19]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/94885-ota-pavel-stale-oslovuje-nove-ctenare>

Jan Pavel je nevlastním synem Oty Pavla. Ota Pavel se do rodiny přiznal, když byl Jan Pavel malý 7letý chlapec. O svém tatínkovi mluví s velkou láskou a zvláštní jiskrou v očích. Na počest svého tatínka se podílel na vydání knihy, kde o něm vypráví spolu s bratrem Oty Pavla, Hugem. Kniha nese název *Tu rybu jsem nechytil!*. Tuto vzpomínkovou knihu sepsal Vladimír Kavčiak.

Jaká je vaše největší vzpomínka na tatínka?

„Stalo se to, když jsme bydleli v Praze v Říčanské ulici. S klukama jsme hráli fotbal. Tatínek Ota si chtěl zahrát s námi a vykopl míč tak vysoko, že známé pavlačové drbně vysklil obě dvě okna.“

Setkal jste se někdy s Ludvíkem Aškenazem nebo s Arnoštem Lustigem?

„S Ludvíkem jsem se setkal jednou v životě. To mi bylo 8 let. Táta spolu s Arnoštem a Ludvíkem chodili do sportovního komplexu YMCA na plavání, tak mě tam vzdal táta s sebou. S Arnoštem jsem se setkal častěji. Jezdili jsme k němu na chatu do obce

Postupice, poblíž Benešova. Naposledy jsem se s Arnoštem Lustigem setkal před jeho emigrací, když jsem byl na vojně.“

Je pravda, že Ota Pavel psal někdy i stránku nebo článek třeba několik dní?

„Je to pravda. Jediná kniha, kterou napsal velmi rychle, byla jeho poslední kniha, Jak jsem potkal ryby. Psal jí s takovou lehkostí, jakoby tušil, že až jí dopíše, tak bude konec.“

Jak jste se dozvěděl, že je váš tatínek nemocný?

„Bylo to před olympijskými hrami v Innsbrucku. Správcová paní Čandová jednoho dne strašně moc zatopila, když v tom táta dostal mánii, vzal všechny peníze a dal jí je. Také se stávalo, že táta chodil spát se sekerou, což bylo také způsobeno jeho maniodepresivním syndromem. Nicméně příznaky jeho nemoci se projevíly už tehdy, když byl na vojně.“

Předčítal vám někdy tatínek knihy, které napsal?

„Ano. Když táta dopsal kapitolu, tak si pozval vždy celou rodinu, abychom ohodnotili jeho novou povídku. Dokonce jsme i soutěžili o to, kdo vymyslí nejlepší název pro povídku. Můj bratr Jiří vymyslel název povídky Otázka hmyzu vyřešena.“

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Renata Zákřavská

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Kombinované

Název práce: Ota Pavel – sportovní redaktor, rozhlasový reportér

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů českých použitých zdrojů: 19

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 4

Počet ostatních zdrojů: 2

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Verner